

Lasinkuultava laulu

Matkantekoa lasikorun kanssa

Meri Oivo
Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu
Muotoilun laitos
Keramiikka- ja lasitaiteen koulutusohjelma
30.3.2012

Johdanto

Häpeäntunne johtaa ajatukset harhapoluille työskennellessä

Eri taiteenmuodot opettavat minulle toisistaan

Oman äänen etsiminen sai korun muodon opinnäytetyössäni

Tanssista löysin uskon ja leikin yhteyden ilmaisuun

Alexander-tekniikka on auttanut löytämään omaa tilaa ja läsnäoloa

Lasinen koru rajaa kaulalla omaa tilaa

Usko antaa luvan käyttää itsessä olevaa voimaa

Tarvittava tieto ilmaisuun on jo itsessä

Ääni katkeaa suorittamiseen ja paljastaa lukot

Töissäni käsittelen vapauden ja turvallisuuden ristiriitaa

Perintökoru

Tiloja, taloja ja huoneita mielentiloina

Kuolemaankin liittyvä koru on ihmiselle yksi suojista elämässä

Materiaali inspiroi koruaiheeseen

Korun tekeminen

Ajatuksia lasikorun lukosta

Lasin ilmaisuvoimasta piilee paljon materiaalin ominaisuuksien symboliikassa

Lasi inspiroi toisenlaisiin muotoihin kuin perinteinen kuvanveisto

Taiteiden väliset rajat

Lopuksi

Johdanto

Aalto-Yliopiston Keramiikka- ja lasitaiteen koulutusohjelman Taiteen kandidaatin opinnäytetyöni aihe on lasikoru. Koru ilmentää käyttäjänsä tunteita. Korun symboliikka kommunikoi lasin ominaisuuksien kanssa. Tutkin koruntekoprosessin aikana myös omaa tapaani työskennellä ja taiteilijuuttani. Kohtaan samoja aiheita joita myös itse koruteoksessa pohdin. Lasia teokseni materiaaliksi ottaessani mietin muiden lasitaiteilijoiden töitä, joissa lasia on käytetty ilmaisemaan samantyyppisiä merkityksiä. Tukipilarina opinnäytetyölleni on Taik:in aikana käyty Oriveden Opiston monitaiteellinen laboratorio, jossa etsin omaa ääntäni samaan aikaan kun opiskelin lasia ja keramiikkaa. Olen törmännyt saman tyyppisiin ongelmiin molemmissa opinnoissa, ja saanut koulutuksia yhdistämällä uusia näkökulmia työskentelyyni. Työskentelyssä kohtaamiani esteitä ovat muun muassa vaikeus esitellä omia töitani, vaikeus heittäytyä niin esiintyessä kuin yksinkin tehdessä. Minun on vaikea madaltaa itsekritiikkiäni kaikessa mitä teen. Se on estänyt minua nauttimasta tekemisestä, ja etenemisestä pienin askelin. Olen vasta prosessin aikana ymmärtänyt niiden olevan suurin ja ainoa edellytys onnistumiselle. Tarkastelen opinnäytetyössäni oivalluksiani, jotka ovat auttaneet minua sekä matkanteossa taiteilijana että korun suunnittelu- ja käsityössä.

Ilmaisu ja siinä vapautuminen ovat yhtä niin laulussa, tanssissa kuin kuvataiteessakin. Oma sanottava ja ilmaisutyyli vain muuttaa muotoaan tulkittaessa laulua tai veistosta tehdessä. Tanssi, laulu ja niitä tukeva äänenkäyttömenetelmä, Alexandertekniikka, lähtee kehotietoisuudesta. Tilassa liikkuva keho on itsessään kolmiulotteinen veistos. Kehotietoisuus auttaa ymmärtämään kolmiulotteista muotoa tilassa. Näin oheisopin-toni Oriveden Opistossa syvensivät ja täydensivät opintojani Taik:issa.

Häpeäntunne johtaa ajatukset harhapoluille työskennellessä

Näytelmäkirjailija Esa Leskinen puhuu Suomen Mielenterveysseuran kansallisisilla Mieliapäivillä 2.2.2012 pitämässä puheessaan taiteen merkityksestä pelastavana tekijänä suorittamisen yhteiskunnassa. Hän korostaa puheessaan taiteen tärkeyttä tilana, jossa saa tuntea että ei tarvitse suorittaa tai olla hyödyksi. ”Taiteen kyky poistaa ahdistusta ja luoda merkitystä on sukua unien näkemiselle. Eivät kaikki unetkaan ole miellyttävä tai ymmärrettäviä, mutta silti meille on välttämätöntä nähdä niitä.” Kuitenkin juuri taiteen tekemisessä suorittaminen voi oman kokemukseni mukaan tulla helposti ilmaisun esteeksi. Opinnäytetyössäni haluan selvittää lasikoruni tekoprosessia ja siinä ilmenneitä haasteita helpottaakseni työskentelyäni myös tulevaisuudessa.

Tekemistäni ovat estäneet monet hankalat tunteet, jotka lukkiuttavat työskentelyä. Melkein aina kun alan kertoa omista töistäni muille, esim. lähtiessäni kirjoittamaan tätä tekstiä omasta työskentelystäni, on tullut vastaan mitättömyyden ja riittämättömyyden tunne, häpeä töistäni. Vaikka nämä tunteet korostuvat töitäni tai ajatuksiani esitellessä, olen tajunnut niiden olevan minua vastassa jo työskennellessäni. Siksi aloittaminen on usein niin vaikeaa. Alkuun päästyäni nämä tunteet ovat syöneet liikaa energiaa prosesseisani. Ne hankaloittavat päätökseen viemistä.

Hyvä itsekriittisyys tekemisessä on jotakin aivan muuta kuin energiaa syövät häpeän tunteet. Kun analysoin työtäni häpeän läpi, mikään näkemäni ei ole itselleni tarpeeksi hyvää ja riittävää. Työ johon olen ollut tyytyväinen, saataakin tuntua yhtäkkiä täysin riittämättömältä ja huonolta näyttäväksi sen jollekin toiselle. Näillä tunteilla ei ole todellisuudessa tekemistä itse työn kanssa. Häpeän tunne on ongelma, joka vain yksinkertaisesti vie ilon ja puhdin työskentelyltä tuoden mieleen epäonnistumisen jo ennen yrittämistä. Se tappaa ilmaisun. Pitäisi löytää luottamus tekemisen mielekkyyteen ja katsoa vasta tehtyä, mitä on syntynyt. Luottaa siihen, että ajatukseni ja sanottavani tulee ulos, koska ne ovat minussa. Antaa näin tilaa itse tekoprosessille, - tilaa itselleni.

Esimerkiksi kuvanveiston muodossa on mukana kehollisuus. Kehon muisti ja mielen alitajuinen ilmaisu ilman mietintää ja tarkkaa harkintaa, vievät asiaa eteenpäin ja antavat aiheen aidommin elää. ”Keho muistaa kaiken. Se on

suora tie alitajuntaan.” (Tikka, Pirkkoliisa, suullinen lähde)

Leskinen näkee taiteen unen, myytin ja uskonnon lisäksi ainoana väylänä ihmismielen näennäisen järjestyksen ulkopuolelle. ”sinne missä ihmisen tiedostamaton mieli elää kaikessa mittaamattomuudessaan”. Hän sanoo oppineensa, ettei järjeyden ja tietoisuuden kautta koskaan synny mitään hyvää. näytelmän kirjoittamisessa sen rakenteellinen järjestely on helppoa. ”Vaikeaa sen sijaan on päästä tietoisuuden ulkopuolelle siihen tilaan, jossa jäsentymätön materiaali kumpuaa itsestään esiin.” (Leskinen, Internetlähde) ”Tietoisuus on voitava ohittaa, on päästävä suoraan omaan alitajuntaan tai miksi sitä paikkaa nyt kutsutaankaan, löytääkseen jotakin elävää.” (Sama)

Oman äänen kuunteleminen, siihen uskomisen ja läsnäolo ovat varmasti avaimia työskentelyyn heittäytymiseen, mistä Leskinenkin puhuu. Se on tunne siitä että minulla on oikeus tehdä juuri tällä omalla tavallani. Silloin minun ei tarvitse kontrolloida tekemistäni, koska juuri se mikä minusta tulee, kuuluukin tulla. Häpeän takia minun on kuitenkin ollut vaikea kuunnella ja sietää itseäni. Siksi jo teosta ideoidessa juuri se joka olisi minulle ominaisin aihe, tuntuu liian mitättömältä tai itsestään selvältä, tai että juuri siitä en jotenkin muka saisi tai voisi tehdä. Silloin tuntuu että ei olekaan mitään ideaa. Jokin saa uskomaan että juuri omaan ääneen ei muka kannata luottaa tai sitä ei kannata kuunnella. Häpeä syö ilon, energian, estää läsnäolon ja sen myötä ilmaisun. ”Häpeälle on tyypillistä, että se tunkeutuu yllättäen myönteisten tunteiden keskelle sammuttaen ilon ja onnen kokemukset.” (Malinen, Ben, 2005 s.12)

Eri taiteen muodot opettavat minulle toisistaan

Kuvanveistoa keramiikasta tehdessäni minua on etenkin aluksi häirinyt veistoksen tai installaation hiljainen lukkoon lyöty pysähtyneisyys. Veistos elää tietysti katsojan mielessä, mutta ehkä minua kaiversikin epävarmuus siitä, miten voin kommunikoida taiteellani. Koska en itse kuullut omaa ääntäni, minulla oli tunne, etten tule kuulluksi. Tämä ja kiinnostukseni monimuotoisempaan ilmaisuun sai minut osallistumaan Oriveden Opiston puolentoista vuoden mittaiseen monitaiteelliseen laboratorioon. Ajattelin löytäväni lisää eväitä työskentelyyni kohtaamalla häiritseviä tunteita ja harjoittelemalla ilmaisua kokonaisvaltaisemmin omalla keholla ja äänellä, jossa häpeän tunne selkeimmin vaikuttaa. Tuntui tärkeältä löytää näitä tekemisen lukkoja siellä,

jossa sama tunne tuntuu vahvemmin: kun yhdessä harjoitellaan, tanssitaan, lauletaan ja improvisoidaan. Taiteellinen työskentely on monesti yksinäistä, ja yksin on vaikea ja hidasta nähdä ja ratkaista ongelmiaan.

Hain monitaidekoulutuksesta ennakkoluulottomuutta ja kykyä heittäytyä tekemiseen. Etsin leikkiä, iloa ja vapautta ilmaisuuni, sen sijaan että koko ajan samalla arvostelen mielessäni tekemistäni. Häpeä voittaa helposti halun antaa esiintyessä. Samoin kuvataiteessa arvottomuuden tunne syö iloa kommunikoida töideni avulla. Yksinkin työskennellessä se tekee ilmaisusta varovaisempaa, merkityksettömän tuntuista. Sosiaalisuus joka johtaa aitoon kommunikaatioon, tulee sen kautta itsestään että oppii kuuntelemaan itseä ja olemaan armollinen itselle, oman tilan löytämisen kautta. Kommunikointi ja kohtaaminen on mahdollisempaa kun häpeä antaa tilaa läsnäololle.

Pirkkoliisa Tikan suunnittelema ja johtama Monitaiteellinen laboratorio koostui yhdeksästä intensiivisestä viikonloppukurssista, niiden välisestä itsenäisestä etätöskentelystä sekä esityksestä johon koulutus huipentui. Koulutuksen sisältö oli taiteiden yhdistämistä oopp.laulaja/mus.teatt.ohjaaja/monitaiteilija Pirkkoliisa Tikan, tanssija/koreografi Marjo Hämäläisen ja kuvataiteilija/dokumenttiohjaaja Sampsa Virkajärven sekä usean vierailevan opettajan ohjauksella.

”Monitaiteellinen ilmaisu on kehitetty YHDISTÄMÄÄN taiteita samanaikaisesti TAITEIDEN VÄLISEN tai POIKKITAITEELLISEN sijaan. Taiteiden välisissä ja poikkitaiteellisissa produktioissa eri taiteen alueita edustavat ihmiset on koottu samaan esitykseen ja he pysyvät suurimmaksi osaksi omilla alueillaan. Monitaiteellisessa ilmaisussa jokaiselle osallistujalle opetetaan yhteinen äänenkäytön, liikekielen ja visuaalisen ajattelun ilmaisutapa (ääni-liike-kuva), jokainen joutuu kirjoittamaan ja kuvaamaan (valokuva tai video) sekä kaikki tekevät yhdessä lavastuksen, puvut ja valot. Ryhmä toimii sekä tanssivana kuorona, soololaulajina että orkesterina (instrumentit ja suuäänimaiset) esityksissä, jotka kokoavat kaiken opitun. Koulutuksen jälkeen opiskelijat kykenevät toimimaan itsenäisinä ryhminä esim. luoden monitaiteellisia esityksiä ja performansseja. Monitaiteellisen ilmaisun pedagogiikkaan liittyy oleellisesti myös ekspressiivisen taideterapian menetelmien sovellutukset taideopetuksessa. Sovellus ei ole terapiakoulutusta, vaan se on taidelähtöinen. Terapeuttinen lähestymistapa auttaa opiskelijoita löytämään persoonallista taiteellista identiteettiä kokonaisvaltaisen psykofyysisen tekemisen avulla. Kaikkien taiteiden samanaikainen läsnäolo avaa sekä mieltä

että taiteellista näkemystä.”(Tikka, sähköposti, 2012)

Taiteiden samanaikaisesta yhdistämisestä löysin asioita, joita olin lähtenyt sieltä etsimään: omaa ääntäni, omaa tilaani taiteellisessa ilmaisussa, työskentelyssäni, ja ylipäänsä elämässäni. Oman kehon ja äänen ilmaisun ilon kautta löysin läsnäolon, joka on oman äänen kuulemisen ja taiteen teon edellytys, ilmaisumuodosta riippumatta. Läsnäolo on löytynyt oman liikkeen ja äänen hyväksymisestä, jolloin annoin itselleni luvan ilmaista omintani. Se oli ihana kokemus siitä, että kaikki taiteet ovat yhtä ja tukevat toisiaan. Kiinnostukseni eri taiteen muotoja kohtaan tuntui sitä ennen taiteilijuuttani hajauttavana asiana. Turvallisuus perustuu niin usein asioiden luokitteluun ja lokerointiin.

Taiteet opettavat toisiaan. Taidemuotoja vertaillen painottuvat eri aistit. Koska ihminen on kokonaisuus, jossa kakki aistit ja olotilat liittyvät jollain tavoin aina toisiinsa, taiteentekoa helpottaa aistiensa tunteminen kokonaisvaltaisemmin. Taiteen muotojen yhdistäminen on auttanut minua kehittymään sekä oman sisäisen maailman että ulkopuolella olevan havainnoinnissa. Se on taiteilijan työssä olennaista.

Äänen etsimistä opinnäytetyössä

Äänen etsimisestä sain myös idean opinnäytetyöhöni, jota tein samaan aikaan Taik:issa. Halusin kuvata lasin särkyvän, haavoittavan, kovan ja samalla läpikuultavuudessaan aineettoman olemuksen kautta vaikeita tunteita. Korun tavoin usein suvulta perinnöksi saaduista kahlitsevista tunteista on kuitenkin hankala luopua. Ne ovat tuttuja ja siksi turvallisia. Painava koru ilmaisee arvokkuutta ja on suoja siltä, etteivät häpeää aiheuttavat torjutut tunteet heräisi kummittelemaan, ettei tulisi paljastetuksi.

Oman arvon tunteen voi kuitenkin löytää vain oman äänen kuulemisen kautta. Tutustumalla omiin tunteisiin voi löytää suojan, joka ei samalla vahingoita. Tein monia eri versioita korusta. Niiden hallitsemattoman oloissa, orgaanisissa ja monesti elimellisissä muodoissa on jotain häpeällistä ja paljastavaa. Koruni muodostuvat kuin alitajuisen tunteen ilmaukseksi, jonka kahlitseminen on itselle tuhoisaa ja antaa todellisuudessa tunteelle vallan ja hallinnan. Lasinen koru kaulalla, rinnalla ja niskalla on lähinnä herkintä ja haavoittuvinta, ja lähinnä omaa ääntä.

Tanssista löysin uskon ja leikin yhteyden ilmaisuun

Koru on historiassaan paljon toiminut uskon symbolina. Usko omaan tekemiseen on tärkeää jotta voi löytää ilmaisun. Muistan elävästi, miten pienenä uskoin, kun eräs ystäväni sanoi, että hänellä on juhlapukuja, joiden avulla voi lentää. Puimme hänen mekkonsa yllemme ja hyppelimme aina uudestaan ja uudestaan sängyn reunalta alas latialle. Muistan elävästi, miten tiesin, ettei niillä oikeasti voi lentää, mutten silti lakannut uskomasta siihen. Se, etten lentänytkaan, ei pilannut innostustani leikkiin. Tuo muisto on säilynyt minulle ihmetyksenä leikin ja uskon välisestä vahvasta yhteydestä.

Tekstiilitaiteilija Leena Lukkarinen kirjoittaa väitöskirjassaan ”Kierrätysmateriaalin käyttö nykytekstiilitaiteessa leikistä käytetyn kankaan käyttämisessä taiteen materiaalina. Johan Huizinga (1872-1945), hollantilainen historio-anfilosofi ja kulttuurihistorioitsija on hänen mukaansa pidetty ehkä viime vuosisatamme tärkeimpänä leikkiteoreetikkona. ”Leikkiä pidetään pyhän toimituksen alkutilana ja näin ollen tietyllä tasolla uskontojen alkuna (Huizinga 1984, 25-26).” (Lukkarinen, 2008, s.136)

Muistan myös viimeisen leikkini. Kun koulussa lopetettiin leikkiminen avoimesti välitunnilla, leikki jatkui vielä läheisimpien ystävien kanssa koulupäivän jälkeen. Häpesimme sitä että vielä leikimme ja siksi salasimme sen. Erään viikonlopun leikimme ystäväni kanssa mökillä niin intensiivisesti, ettemme tehneet mitään muuta. Sitten leikkiminen loppui kuin seinään. kouluissa ei kannusteta leikkiominaisuuden säilyttämistä opiskelussa ja työnteossa. Leikin edellyttämä mielikuvitus ja usko eivät kuitenkaan voi olla vain lapsen ominaisuuksia. Taiteilijalle leikki on tärkeää ja se pitää löytää uudestaan, sillä ilman sitä on vaikea uskoa taiteeseensa. Leikkiin liittyy läsnäolo, johon ei mahdu häiritsevää itsekritiikkiä. Saman tyylisesti aikuinenkin voi uppoutua ilmaistessaan itseään taiteen keinoin. ”Leikki täyttää tarkoituksensa ainoastaan silloin, jos leikkijä ”kadottaa” itsensä leikkiin (Gadamer 1993, 102).” (Lukkarinen, 2008, s. 136) ”Vakavuus mahdollistaa sen, että leikkijä kokonaan leikkii, leikkii täysin. Leikki on itseilmaisua, leikissä ilmenee pyhä vakavuus (a sacred seriousness).” (sama)

”Huizingan mukaan taiteista lähinnä leikkiä on tanssi.” (Lukkarinen, 2008, s.137) Tanssissa tajuaa myös läheisimmin sen jos leikkiä ei löydä. Silloin vaivaantuminen ja häpeä kahlitsevat niin ettei tiedä miten kehoaan liikut-

taisi, ikään kuin se ei olisi oma lainkaan. Tajusin tanssi-improvisaatiota tehdessäni leikin, tanssin ja läsnäolon välisen yhteyden. Ymmärsin konkreettisemmin että ilmaisun voi löytää vain jos on täysin läsnä. Silloin ilmaisuun helposti liittyvän häpeän tunteen ja onnistumisen tavoittelun tilalle voi löytää oman päämäärän jota haluaa ilmaista. Uskon siihen. Olin Kim Simonsonin kurssilla, jossa veistin itseni kokoista tyttöä. Tyttö istuu polvillaan maassa. Hänen kasvoillaan ja vartalollaan on varjoja, jotka lankeavat puiden oksista ja lehdistä. Ne on maalattu veistoksen pintaan. Varjot ovat jostakin toisesta

Alexander-tekniikka on auttanut löytämään omaa tilaa ja läsnäoloa

Monitaiteelliseen koulutukseen liittynyt Alexander-tekniikan opetus auttoi minua läsnäolon etsimisessä. Ideana on tehdä asiat, liikkeet ilman suorittamista, luonnollisesti. Näyttelijä ja Alexander-tekniikan opettaja Rittaliisa Helmisen kertoman mukaan (suullinen lähde) tekniikan kehittänyt näyttelijä, Frederick Matthias Alexander (1869-1955) menetti äänensä aina näytellessä yleisön edessä. Hän tarkkaili peilistä itseään sanoessaan repliikkejään ja huomasi nostavansa päätään aina ennen kun aloitti puhumisen. Tarkkaillessaan lapsia hän huomasi heidän asentonsa ja liikkeensä olevan erilaisia kuin aikuisilla. Hän huomasi lasten pystyvän huutamaan lujalla äänellä rasittamatta sitä lainkaan, koska lapsen ääni ei ole erillinen ja vieras osa itsestä, vaan tulee syvältä sille tarkoitettuja väyliä pitkin. Hän huomasi, ettei lapsen alkaessa puhua tämän niskan asento muuttunut mitenkään.

Juuri niskan työntyminen eteen on varomis- ja suojautumisreaktio, kun jokin vaara uhkaa henkeä. Reaktio, joka tulee pelästyessä suojaamaan niskaa on eloonjäämisrefleksi tilanteissa joissa oikeasti henkeä uhataan. Hengenvaaran tunne voi tulla myös sellaisissakin tilanteissa joissa ei ole hengenvaaraa todellisuudessa. Epäonnistumisen tai hylkäämisen pelko voivat tuntua kysymyksinä elämästä ja kuolemasta, sillä ne ovat meihin lapsuudesta juurtuneet, silloin kun olimme täysin riippuvaisia ihmisistä, jotka meitä toisinaan kohtelivat kaltoin. Siksi eloonjäämisvietti vaikuttaa myös väärissä tilanteissa estäen ilmaisua. Se tulee monilla jokapäiväiseksi ryhdin osaksi, esiintymistilanteista puhumattakaan. Ihminen on niin kokonaisvaltainen, että henkiset asiat muuttuvat osaksi kehoa ja kehon kieltä. Ehkä juuri siksi ettei kehoa voi hallita niin kuin sanoja, ihminen kahlitsee liikkeitään ja yrittää estää niistä

näkymästä jotain sellaista, jota ei sanoil-
lakaan halua tuoda itsestään ilmi.

Kasvaessa aikuiseksi suorittaminen ja peit-
tely tulevat liikkeisiin ja sitä kautta itsestä
ulkona olo. Unohtuu oikeus olla olemassa,
se, joka kuvastuu lapsen estottomasta liik-
keistä. Jostakin hiipii se luulo ettei olekaan
oikeutta olla itsensä, kokoisensa, ottaa sitä
tilaa jonka kokoinen on, vaan pitää koko
ajan olla varuillaan. Mitä meillä, jotka
kuitenkin olemme niin samanlaisia, on
sellaista pelättävää että se liikkeissämme
näkyisi. Miksi sitä yrittää kahlita ja ol-
emistaan siten pienentää? Mikä on niin
vaarallista?

Alexandertekniikan syntytarina kertoo
siitä, miten suoja voi olla este. Paitsi että
äänen luonnollinen tulo katkeaa ja ääni ra-
sittuu niskan työntyessä eteen, se aiheuttaa
itsestä ulkona olemisen tunteen. Energia
itsestä liukenee ulos, muiden reaktioihin
reagoimiseen. Silloin itsen ilmaisu hanka-
loituu. Omaa kehoa kuuntelemalla ja luon-
nollisten, hukattujen ratojen uudelleen
opettelemalla saa itsessä olemisen tunteen.
Kun päästää irti ajatusten suorittamisesta,
se auttaa tuntemaan, että on oikeus olla
juuri sellainen kuin on. Tämä on tärkeää
omimman ilmaisun etsimisessä, sillä nis-
kan työntyessä kuikuilemaan eteen, yhteys
kehoon ja itseen katkeaa.

Alexandertekniikka opettaa olemaan
reagoimatta kehon jännityksellä kaikkeen
mitä ympärillä tapahtuu. Alexandertekni-
kasta olen myös oppinut havainnoimaan
paremmin sitä tilaa missä kulloinkin

Kuva: Meri Oivo, Salaisuus
2019, Sarjasta Perintökoruja

olen ja tiedostamaan oman kolmiulotteisuuteni. Sen, missä suhteessa itse olen tilaan. Tämä havainnoinnin herkistäminen auttaa esiintyvää taiteilijaa, mutta myös ympäristön havainnoiminen on kuvataiteilijalle tärkeä ominaisuus. Koska keholla on muisti ja keho on myös kuvataiteilijan työväline kokonaisuudessaan, uskon, että jos on käytössä jännityksestä lukkiutumaton keho, pystyy varmasti tuomaan myös paremmin ilmaisun maalaukseen tai veistokseen. Koruni ajatukseen siitä liittyy myös kehon muisti, ja sen mukana kantamat pelot, jotka ilmenevät esim. niskan ja liikkeiden jäykistymisenä vaarallisen tuntuissa tilanteissa.

Lasinen koru kaulalla rajaa omaa tilaa

Aloin suunnitella korua jota ei voi pitää yllä koska se on lasia ja lähellä arkaa aluetta, ihoa, kaulaa jossa se voisi särkyessään vaikka tappaa. Sen lisäksi, että se on vaarallinen niin myös jonkinlainen panssari. Koru rajaa kaulalla omaa tilaa, itsessä olemista. Koruni ajatukseen liittyy oivallus läsnäolosta, siitä ettei tarvitse paeta itsensä ulkopuolelle vaaraa, koska turva löytyy itsessä olemisesta. Siksi koru on niskalla ja kaulalla, jolla varoo ja on valppaana. Se on siinä sekä kahlitsemassa että suojaamassa. Aralla kohdalla on kylmää, kovaa ja särkyessään hengen vaarallista lasia.

Koru on suoja, jonka keskellä niskan ei tarvitse reagoida kaikkeen. Se voi olla kaunis ylistys itselle, joka maadottaa painavuudellaan tähän hetkeen ja omaan kehoon. Toisaalta se ilmaisee sitä, miten vaaralliselta voi tuntua oman äänen kuuleminen, ja kuinka kohtalokasta on olla kuulematta. Lasi on olemukseltaan kylmä, kova materiaali, ja etenkin iso lasikoru tuntuu kaulalla epämukavalta ja painavalta. Koru kertoo läsnäolemisen vaikeudesta ja pelotavuudesta, sillä läsnäolo hetkessä edellyttää tunteiden kohtaamista. Korussa piilee monta vaihtoehtoa: pinnan peittävyys ja torjuvuus sen kiillossa, ja toisaalta mahdollisuus valon päästä lasin sisään, ihon pintaan saakka lämmitämään ja kimaltelemaan siellä. Se on kuin ikkuna ihmisen vartalossa, joka paljastaa kehon ja mielen muistissa olevia tunteita.

Usko antaa luvan käyttää itsessä olevaa voimaa

Monitaide koulutuksessa teemana oli ovet ja ikkunat, jonka symboliikan pohjalta rakensimme omaa henkilökohtaista kehityskaartamme laulun, tanssin ja maalaamisen keinoin, yhdessä keskustellen. Koulutukseen liittyi Pirkkoliisa Tikan ohjaama esityksemme ”Ovet on” Kaj Chydeniuksen 70-vuotis juhlavuoden kunniaksi. Esityksen musiikki koostui Chydeniuksen sävellyksistä.

Sain suunnitella esitykseen oman soololauluosuuteni tanssin ja tilan. Asettelin itseni sisälle huoneeseen, joka rakentui muiden pitelemistä, läpi esityksen liikkuvista vanhoista ikkunaruuuista laseineen. Huone muutti muotoaan, pienentyen ja suurentuen, kun tanssin ja lauloin sen sisällä. Lopuksi pääsin sieltä pois. Halusin ikkunan pitelijät rajaamaan tilaani, koska omaa ääntä hankala kuulla juuri muiden seurassa. Ihmisten keskellä helposti kadottaa itsensä. Sooloni käsitteli omaa tilaani suhteessa muihin. Onko minulla ylipäätään oikeus ottaa oma tilani, ja miltä sen ottaminen tuntuu?

Käsittelin samaa vapaus- ja turvateemaa sekä sitä miten pääsee siirtyä tilasta toiseen. Laulu alkoi lauseellani, jonka sanoin kahden ihmisen pitelemän ikkunalasin takaa: ”Jos en usko että ovi on minulle auki niin sitä ei saa auki vaikka se olisi auki”. Oivallus tuli arkisessa tilanteessa kun huomasi ajattelevani että kahvilan ovi oli lukossa enkä saanut sitä auki, mutta kun tajusin sen olevan ainoa tilaan johtava ovi, se aukesikin aika helposti. Mielen ja kehon yhteys. Se ajatus tuli osaksi sitä ikkunoilla reunustettua huonetta, jonka rajat ovat juuri niin ahtaat kuin niiden luulee olevan. Sen avulla ymmärsin, mikä vaikutus on mielellä ihan konkreettisesti. Jos en usko omaan tekemiseeni, en saa siihen intensiteettiä. Vain sen verran minkä verran uskon. Voimiaan ja kykyjään on mahdollista käyttää vain niin paljon verran kuin uskoo olevan mahdollista ja mieli antaa luvan.

Esitys oli minulle kokemus kokonaisvaltaisesta ilmaisusta, jossa oli läsnä oman kehon liike, ääni ja ajatus joka on luotu pitkänä kehityskaarena koulutuksen aikana. Tanssin suunnittelu ja toteutus. Miten pystyin yhdistämään pitkään harjoittamaani klassista äänenkäyttöä tukemaan juuri sitä kappaletta, ja miten luonnollisesti ja vahvasti ääni tuli kun sain olla siinä ajatuksellisesti liikkeen kautta kokonaisvaltaisesti mukana.

Tarvittava tieto ilmaisuun on jo itsessä

Muistan miten tärkeää lapsena leikissä oli leikin maailma, sen rakentaminen itse. Tiesin tismalleen mihin paikkaan asiat sijoitan pienoismaailmassani. Oli tunne siitä että se mikä rakentui oli jostakin muualta maailmasta ja näyttäytyi kuin lahjana jonka saan. Valmiin tuloksen ei tarvinnut onnistua, eikä mitään tarvinnut tehdä ketään muuta varten. Silti kun sain sijoittaa Monitaiteellisessa laboratoriossa ikkunat lauluni lavastuksessa haluamilleni paikoille, se tunne tuli taas, että en osaa. Sen sijaan että olisin sisällä ”leikissä”, minut valtasi itsekriittisyys. Epäilykseni että joku muu tietää paremmin, liittyy vieraantuneisuuteen siitä, että se mikä minun työssäni on minusta sopivinta, niin kuuluu olla. Sitten tajusin, että on vain päätettävä ja sanottava mikä missäkin on, vaikka epäilyttää ja vaivaannuttaa.

Päätäminen onnistui vain työntämällä kriittiset huomautukseni sivuun mielessäni. Niin pystyin katsomosta käsin, kaukaa katsoen määrittelemään prikulleen, missä muut ihmiset siinä tilassa ympärilläni tulevat seisomaan ja miten huone rakentuu. Kaikki tieto taiteelliseen prosessiin löytyy juuri itsestä ja vain itsestä. Siksi omalle äänelle pitää osata antaa arvo ja kuunnella sitä.

Ääni katkeaa suorittamiseen ja paljastaa lukot

Musiikki on ollut huilunsoiton ja laulun muodossa aina osa elämääni ja kulkenut myös vahvasti osana taiteilijuuttani. Laulaminen on ollut osittain ristiriitaista, sillä siinä vasta se oman äänen sietäminen konkretisoituikin (esintuomisen halu ja hankaluus). Ääni on opettanut minua työskentelemään irti häiritsevästä ajatusmalleistani koska laulaessa ajattelun vaikutuksen kuulee konkreettisesti. Koru estoista on lähellä ääntä, sillä myös laulamissa ääneeni liittyy se häpeä ja kritiikki. Laulamiseen liittyy välitön arvosteltavaksi tulemisen pelon tai hyväksytyksi tulemisen toiveen ristiriita. Siksi itse estää ääntään tulemasta luonnollisesti ulos.

Ääneen liittyy oma oleminen kokonaisuutena, sillä ääni ei tulekaan kurkusta kokonaan, vaan nimenomaan kehosta. Laulussa äänen luonnollisen ulos tulemisen ja voiman löytäminen tuntuu hienolta, sillä ääni on yhteydessä syvälle vartaloon. Sen löytäminen saa siksi aikaan myös tunteen läsnäolosta, olemisesta itsessään, kokonaisuuden tunteen. Laulaessani olen tuntenut, että vien tilaa äänelläni ja tunnen häpeää. On tunne, että voin kadota olemasta, jos en onnistu, jos yritystäni ei hyväksytä.

Minua on auttanut laulunopettaja Tikan käsky, että laulun tunnetiloja harjoittellessa aluksi on sallittu vain yksi tunne kerrallaan. Silloin häpeän tunne ei voi olla yhtä aikaa viemässä tilaa. Laulun kautta kuulee konkreettisesti häpeän ja itsekriittisyyden vaikutuksen, joka on myös muissa prosesseissani (epämääräisenä tunteena omasta riittämättömyydestä) syönyt iloa ja saanut halun paeta. Siksi saman tajuaminen myös kuvataiteen tekemisessä ja harjoittelussa on tärkeää.

Laulaessa ja tanssiessa tarvitsen juuri sitä läsnäoloa, itsessä oloa ja sataprosenttista uskoa tekemiseeni, jota ilman en pysty välittämään tunteita. Laulussa leikin löytäminen ja sen takana seisominen on äänen kannalta ehdottoman tärkeitä. Oman kokemukseni mukaan ääni tulee silloin ulos esteittä, helposti ja kantavana. Kun tanssi oli mukana ääni tuli parhaiten koska se auttoi leikkiin pääsemisessä, olemaan kokonaisvaltaisesti mukana.

Laulussa on haasteena olla kritisoimatta ja siten kahlitsematta omaa ääntä, sillä ääni reagoi heti pakottamiseen. Tikalta olen oppinut myös, että harjoittelussa äänen etsiminen kehotietoisuuden (body awareness) kautta auttaa, koska joka äänellä ja vokaalilla on kehossa vastaavuutensa, resonanssialueet, joissa ääni soi. Kun äänen tuntee kehon oikeissa kohdissa, voi olla varma myös siitä että se tulee puhtaasti ulos. Myös itse liike tukee ääntä ja liikkeen avulla voi tunnustella, mikä liike missäkin äänessä auttaa. Liikkeen ja äänen yhteydestä ja sen löytämisestä tulee hyvä, läsnäoleva olo.

Kehon lisäksi äänen ulos tuomiseen vaikuttavat mielikuvat ja tunnetilat. Ne antavat äänelle voimaa, dynamiikkaa ja koloristiikkaa, ja ääni tulee ulos itsestä omimmillaan ja kokonaisempana. Ulos laulettuna eri tunnetilat tuovat äänelle loputtomasti sävyjä. Kun laulaessa on itselleen ja äänelleen hellä ja muistaa harjoituksissakin tunnetilat, ääni soi varmasti. Laulaessa kuitenkin helposti koko keho ja etenkin kaula jännittyy tulevaan laulusuoritukseen. Alexandertekniikan opettajan ohje oli: sano ”ei” suorittamiselle laulussa, eli

luota siihen että se ääni tulee itsestä ulos ilman käskemistä. Maalatesa tai veistäessä kankaan tai saven äärellä olisi hyvä osata sanoa ei suorittamiselle yhtälailla.

Töissäni käsittelen vapauden ja turvallisuuden ristiriitaa

Muutokset elämässä ja itsessä antavat inspiraatiota työskentelyyn, kun esimerkiksi oppii jotakin joka ensin tuntui vaikealta ja raskaalta. Olen aina pitänyt opiskelusta ja oppimisesta. Toisaalta ristiriitana on ollut usko omaan oppimiskykyyn. Ensimmäiset kokemukset opettajista olivat ikäviä. Opettajat nöyryyttivät ja pilkkasivat oppimistani muun lapsiryhmän edessä. Opettaja haukkui hitaaksi ja syytti haaveilusta ja omissa maailmoissa olosta. Siksi olen yrittänyt arvioida keskeneräistä työtä sen sijaan että jatkaisin yrittämistä. Kun pystyn määrittelemään arvoni enemmän muiden asioiden kautta kuin sen kuinka hyvän veistoksen teen tai kuinka hyvin onnistun laulamaan, ja kun en ole persoonana yhtä työni tuloksen kanssa, voin kestä epäonnistumisen joita väistämättä tulee kaikille jotka yrittävät, enkä koe itseäni epäonnistuneeksi myös ihmisenä. Kestän silloin myös paremmin turhautumistani.

Teoksissani olen tutkinut aina asioita jotka minua sillä hetkellä askarruttavat elämässä. Usein nuo asiat liittyvät juuri pelkoihin jotka ilmenevät esteinä eteenpäin menemisessä. Esimerkiksi lasin taakse jäänyt (pyrkimys, 2007) tai lampun sisään lämpöön lentänyt perhonen (yökköset, 2008) on liittynyt ajatukseen vapauden ja turvallisuuden tunteen ristiriidan välillä. Ikkunan takaa katsomisen ajatukseen liittyy pyristely irti siitä mikä on turvallista. Eli vain opittua, mutta oma ääni ei välttämättä löydy niiden rajojen sisältä johon olen oppinut itseni laittamaan.

Tästä tulee mieleeni eräs Taidekoulu Maan aikainen instal-

Kuva: Meri Oivo, Pyrkimys 2007,
yksityiskohta
Lasi, teräs, kuivuneet kukat
Art Nuuttila 2007, yhteisnäyttely

Kuva: Meri Oivo,
Pyrkimys 2007,
Lasi, teräs,

laationi. Sen lavastettu huone johon kuului pieni ikkuna, ilmaisi esineineen tunnetilaa, muun muassa pelkoa. Sisätila on läsnä myös esimerkiksi posliinisessa lampussa, jossa siipensä polttavat, valoon lentävät yöperhoset kuuluvat varjoina läpi valon palaessa. Loppukesän öinä mökillä lamput ovat täynnä yöperhosten varjoja. Pimeydestä valoon lentävät ötökät jäävätkin usein lampuun vangiksi tai palavat kuoliaiksi.

Pohdin tilan kautta vapauden ja turvallisuuden teemaa myös ensimmäisellä luokalla Taik:issa tekemässäni installaatiossa (pyrkimys, 2007), jossa perhonen on juuttunut ikkunalasin taakse ja katsoo pystyyn kuihtuneiden kukkien seasta ulkona kesällä auringossa vapaina kimaltelevia kavereitaan. Lasinen perhonen on kuin ilmaan jäätynyt ja sen siipi on helähtänyt rikki. Sirpaleet ovat lattialla.

Kun katson kuvia töistäni ja muistelen ajatuksia niiden takana, huomaan olevani kiinnostunut tuomaan esittävän avulla jotain toista maailmaa, näkymätöntä asiaa näkyväksi. Sivuaineeni, lavastustaiteen koulutusohjelman valokursilla tein lakanaan paketoitua kattokruunun. Se oli peitetty, niin kuin ennen vanhaan esineet suojattiin pölyltä kankailla, kun lähdettiin pidemmäksi aikaa pois asunnosta. Sen sisällä näkyi maisemaa, oksia ja lintuja jotka heiluivat varjoina lakanan pinnassa. Ajattelin linnut muuttolintuparveksi, jotka lakanaan säilöön kiedottu esine paljastaa, mutta rajaa samalla häkin. Ajatus oli, miten muutoksen pelkoinen ihminen pitää kiinni vanhasta vaikka olisi mahdollisuus siirtyä eteenpäin ja näin vangitsee itseään ja pienentää tilaansa. Lamppu edustaa turvallisuutta, mutta samalla vangitsee eteenpäin meno.

Töissäni vapauden ja turvallisuuden tunteen ristiriitaan liittyy koko lapsuuteni ajan naapurissa asunut mummuni. Hän pelkäsi ihmisiä niin paljon, ettei uskaltanut enää poistua talostaan, ei nauttinut mistään mikä liittyi muihin ihmisiin, mutta kuitenkin kaipasi koko ajan seuraa, oli levoton, istui aina keittiössä ja katseli sälekaihdinten läpi kadulle. Se tuntui ahdistavalta, koska tunnistin hänessä myös oman pelkoni elämää kohtaan ja näin mihin se voisi johtaa. Hän suojeli itseään ihmisten katseilta ja oletetulta arvostelulta, varmasti myös siinä onnistuen. Ponnistelut oman vääränlaisen arvokkuuden säilyttämiseen johtavat yksinäisyyteen ja ovat turhia. Mitään pelättävää ja hävettävää heikoksi paljastumisessa ei oikeasti ole. Kun itse kohtaa samoja, opittuja tunteita, on lasiseinä vastassa eikä hahmota tilaa jossa on. Eikä pelkällä järjellä helposti löytyvää ulospäystä.

Mummuni kuolema liittyi Toisen vuosikurssin työhöni (Unen poluille varjosi jäi 2008). Installaatiossani oli hiilipiirros seinällä ja sen edessä ilmassa roikkui pienehkö, ontto, repaleinen, kuorimainen ihmisfiguri. Roikkuvaan veistokseen osoitettu valo heitti seinään ihmisen mittaisen varjon joka sekoittui osaksi piirustusta. Maisema on kuin unenomainen muisto siitä ihmisestä. Piirros on palanen mielikuvaa mikä minulle jäi tutun ja tuntemattoman mummuni elämästä. Siinä maisemassa oli talo tummine ikkunoineen ja kohtaavat ihmiset jossain kaukana.

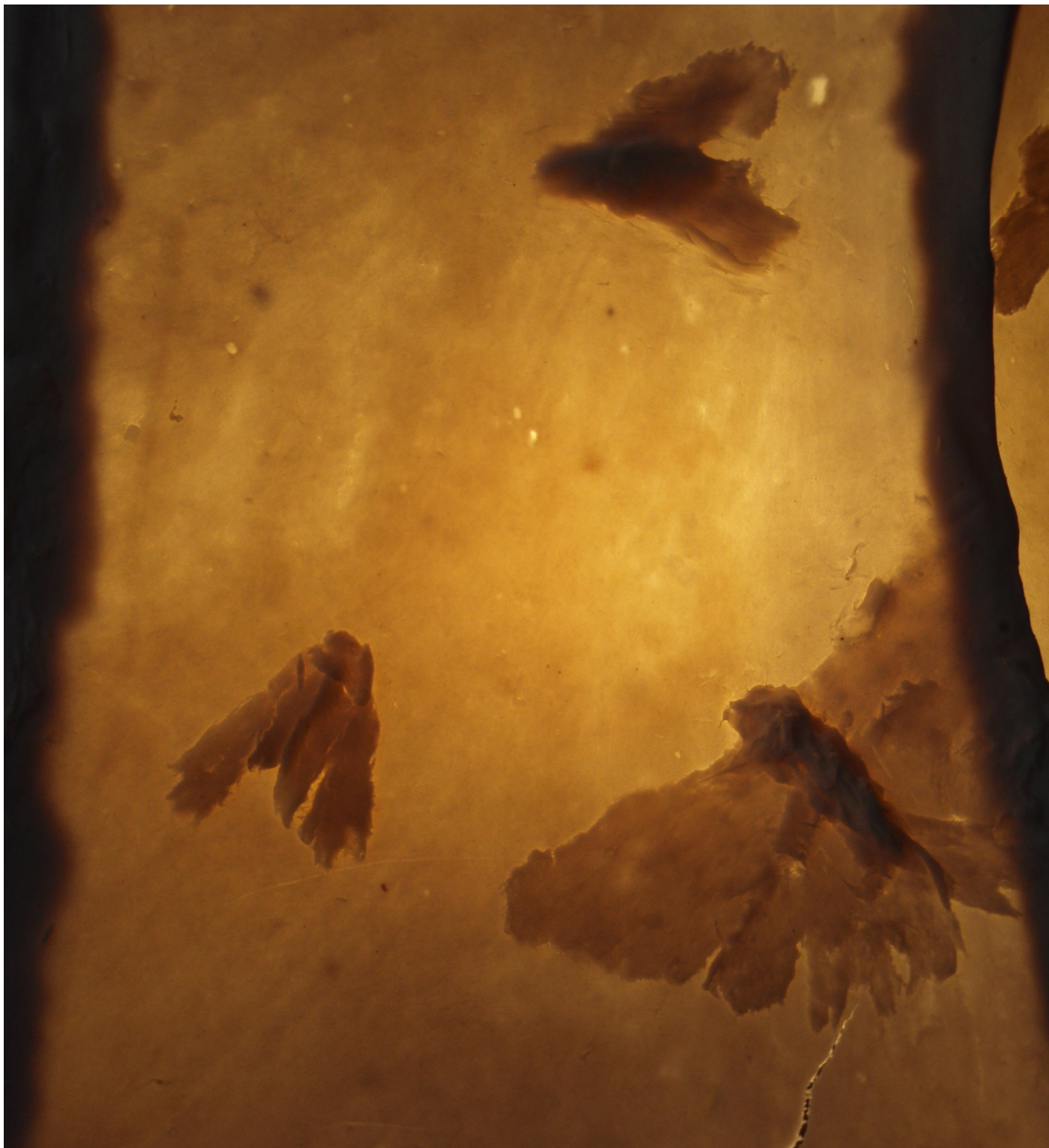
Perintökoru

Esineet olivat mummulle tärkeitä. Lasivitriini oli pullollaan astiasarjoja. Parempia tilaisuuksia varten. Tilaisuuksia ei kuitenkaan tullut, koska ihmisiä ei kutsuttu kylään. Näihin esineisiin kätkeytyy toive siitä, että asiat olisivat toisin. Jokin kuitenkin vetää ristiriitaisesti aina vanhaan, eikä sitä vetoa saa helposti katki. On haikeaa, että elämä ei ole niin pitkä että kaikki asiat ehtisivät loksahda paikoilleen. monet asiat jäävät toisen sukupolven työstettäväksi ja katkaistavaksi. Aiempien sukupolvien elämästä näkee vain paloja. Isovanhempien vinteilä ja kellareista löydetyt esineet, kuvat ja päiväkirjat ovat mielenkiintoisia ja sisältävät paljon tarinoita. Versioita voi muodostaa omat käsityksensä.

Konkreettisemmin toisten elämän ja valinnat tuntee kuitenkin sanattomissa viesteissä. Isovanhemmilta ja vanhemmilta tulee kuormaa, joka muuttuu osaksi omaa tapaa nähdä maailma ja itsensä. Vintit joille on ladottu tavaraa josta ei uskalla luopua eivät voi olla vertautumatta itseän ja siihen mitä kantaa mukanaan myös sisällään, mitä pitää tärkeänä ja mitä ihminen piilottaa. Koruja ei löydy vinteilästä, vaan arvoisiltaan paikoilta korurasioista. Koru on usein perintökalleus joka kulkee sukupolvelta toiselle. Niin siirtyvät myös salatut ja katkaisemattomat ongelmat ja pelot. "Elämää kahlitseva häpeä kulkee

Kuva: Meri Oivo, Unen poluille varjosi jäi, 2008

vahvasti suvuttain ja siirtyy sukupolvelta toiselle. Omat häpeäkokemukset aiheuttavat sen, että vanhemmat tiedostamattaan ja tarkoittamattaan siirtävät häpeää lapsiinsa.”(Malinen, 2005 s.18)

“Tunteiden kieltäminen ja kahlitseminen ovat lapsuudessa ja nuoruudessa keskeisiä häpeän aiheuttajia. Kun lapsi joutuu kieltämään tunteensa hän luopuu osasta persoonallisuuttaan. Monissa kodeissa salataan erityisesti negatiiviset tunteet: pelko, suru, viha, mustasukkaisuus ja kateus. Vaikka iloa ja onnellisuutta voitaisiinkin näyttää, suuttumusta ja itkua pidetään helposti osoituksena tunne-elämän hallinnan puutteesta. Kun lapsi oppii, ettei tunteiden näyttäminen ole sopivaa, hän pyrkii hallitsemaan niitä.” (Malinen, 2005, s. 19) ”Tunteet pyrkivät esiin tavalla tai toisella ja siksi tukahduttaminen voi saada aikaan arvottomuuden tunteen, joka johtaa lopulta itsevihaan.” (Malinen, 2005 s. 19-20)

Kuva: Meri Oivo, Yökköset 2008
paperiposliini 16

Tilat, talot ja huoneet mielen tiloina

Minua kiinnostaa tilan mahdollisuus kuvata mielentiloja, sillä unissani lähes poikkeuksetta päivän tapahtumien nostamat tunteet tulevat esiin huoneiden ja rakennusten muotoina ja tunnelmina. Kotien ja talojen sisäiset tapahtumat ja tunnelmat muodostavat läpi elämän ihmisen mieleen tiloja. Sekä ihania tiloja että vangitsevia tiloja joista on löydettävä ovia ja ikkunoita, kehityäkseen ja mennäkseen eteenpäin. Ihmisellä on taipumus yksin ollessaan heijastaa pelkojaan läsnä oleviksi tilaan, jossa pelot ilmenevät ehkä muuna kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Ehkä oikeammassa muodossaan samat pelot ilmenevät ”ulkona tilasta” kommunikaatiossa muiden ihmisten kanssa, esimerkiksi torjutuksi tulemisen pelkoina. Siellä missä pelot ovat saaneet alkunsa, niiden parantuminen voi myös tapahtua. Turvaton ihminen etsii turvallisuuden tunnetta pelkojen kohtaamisen sijaan tiloista, taloista, paikoista ja esineistä. Vanhat talot kätkevät sisäänsä niin paljon sekä elettyä että elämätöntä elämää. Kotien sisälle kätketään perheen salaisuuksia, eikä niiden ulkopuolella olla monesti samoja ihmisiä. Lasikoru on kuin ihmisasumuksen ikkuna, joka paljastaa tunteita, tai säilyttää arvokkaan fasadin. Hylätyt talot liittyvät kuolemaan tosi vahvasti, mutta myös elämättömyyteen ja itsensä hylkäämiseen.

Lasinen koru kaulalla voi uhata henkeä. Pelot voivat rinnastua kuolemaan. Eloönjäämisvietti voi estää kohtaamasta vaikeita tunteita, tehden elämästä kituuttamista. Hengenvaarallisia ovat myös itseä kahlitsevat tunteet siitä, ettei ole tarpeeksi hyvä ja arvokas. Ne johtavat siihen ettei uskalla kuunnella omaa ääntään eikä tee elämässä sellaisia valintoja jotka tukisivat sitä miten parhaiten ilmaisee itseään. Niin hengenvaaralliselta tuntuu olla oma itsensä, että riskeeraa oman hyvän olonsa peittelyyn.

Korutkin ovat kautta aikojen olleet symboleja arvovallasta. Ne tuovat uskottavuutta, tavoittelevat hyväksyntää. Koruni liittyy omaan ääneen, ulosantiin, siihen yleisimpään tai tiedostetuimpaan, jota on myös helpompi kontrolloida kuin kehonkieltä. Se on jähmettynyt ulkokuori, joka säilyy kauniina, mutta man kosketuspintaa kehenkään. Kylmää lasia lämmintä, pehmeää ja haavoittuvaa ihoa vasten.

Kuolemaankin liittyvä koru on ihmiselle yksi suojista elämässä

Vanha satu, Adalmiinan helmi, kuvaa hyvin koruun liittyvää symboliikkaa. Sadussa ylpistynyt prinsessa hukkaa lampeen kruununsa ihaillessaan kuvaansa ja kruunun myötä helmen, joka on taian avulla pitänyt hänet kauniina ja rikkaana. Hän muuttuu köyhäksi ja jää metsään muistamatta kuka on. Mökin eukko ottaa hänet palvelukseensa. Tavallista työtä tehden, eukkoa auttaen tyttö löytää sisäisen kauneutensa. Sitten hänet löytää prinssi joka rakastuu häneen sellaisenaan. Näin tyttö pääsee palaamaan linnaan prinsessaksi.

Tommy Helsten pohtii kirjassaan ”Saat sen mistä luovut” (2005, s. 57-66), kuinka ihminen etsii turvaa elämän luonteeseen kuuluvan kaoottisuuden, muutosten, luopumisen ja ainaisen matkanteon sietämiseksi. Helsten uskoo turvaan liittyvien kysymysten olevan pakottavina ihmisen sisällä, sillä jokainen olemuksessaan tietää joskus kuolevansa. Turvaa rakennetaan itselle monin eri yrityksin todellisuuden hallitsemiseksi. Hallintakeinoina hän puhuu materiaan tai toiseen ihmiseen takertumisesta, itsensä muuttamisesta näkymättömäksi tai kiltiksi, elämänsä tekemisestä kiireiseksi tai siirtämisestä tuonnemmaksi. Näillä kaikilla keinoilla ihminen suojautuu omalta heikkoudeltaan ja pakenee rakkautta. Näin hän estää myös omana itsenään rakastetuksi tulemisen.

Sen lisäksi, että koru esineenä symboloi suojaa (jonka saa viestittämällä korun kautta itsestään haluamia arvoja) koru liittyy myös vahvasti kuolemaan. Vieraillessani Kööpenhaminan kansallismuseossa, jossa oli valtavat kokoelmat esineistöä rautakaudelta nykypäivään, ruukkujen lisäksi näytti säilyneistä esineistä olevan valtaosa koruja. Monet vanhimmista koruista olivat paksuja metallisia pantoja, hyvin painavan näköisiä ja kaikki samankaltaisia. Vannemaisia, taipumattomia, rengasmaisia, jopa kahlemaisia. Hyvin epämuokavan näköisiä käyttää. Museon korujen muotokielessä ja materiaalintunnuksa on mielestäni läsnä arvoaseman tuoma taakkaa ja kahlemaisuus. Monesti hautaan mukaan laitettulla korulla tuntuu olevan pyrkimys ilmentää arvovaltaa ja asemaa myös kuoleman rajojen taakse.

Historialliset museot liittyvät suureen olemisen mysteeriin, elämän hetkelisyyden ja oman pienuuden tajuamiseen. Museossa katsoo esineitä jotka ovat olleet joillekin tärkeitä ja arvokkaita ja jotka joku on omistanut. Muumioituneen ihmisruumiin ja korun vahva yhteys herättää paljon ajatuksia siitä,

ettei mitään saa täältä mukaan. Se herättää ajatuksia kuolleiden ruumiiden vuosisatojen takaisesta asemasta ja päätymisestä kenen tahansa töllisteltäväksi, kaikki muumiot samanarvoisina.

Teoksessani käsittelen korulla suojaa jonka ihminen muodostaa arvokkuudekseen. Koruni on arvokkuuden taakka, painolasti, joka muodostuu sisään jääneistä tunteista, jotka pyrkivät ulos koko ajan.

Sen lisäksi että koru on merkinnyt arvovaltaa ja asemaa, milloin kokonsa, milloin materiaalin arvon ja taiturimaisen käsityön avulla, koruja on annettu paljon myös rakkauden ja arvostuksen osoituksina (niiden säilyvyyden ja arvokkuuden takia). Koruun on aina liittynyt erityisen paljon tunnearvoa esineenä. Muistan miten lapsena korut antoivat hienoa salaperäistä tunnetta siitä että päällä on jotakin kaunista ja arvokasta, joka kiinnittää huomiota ja muuttaa minutkin erilaiseksi.

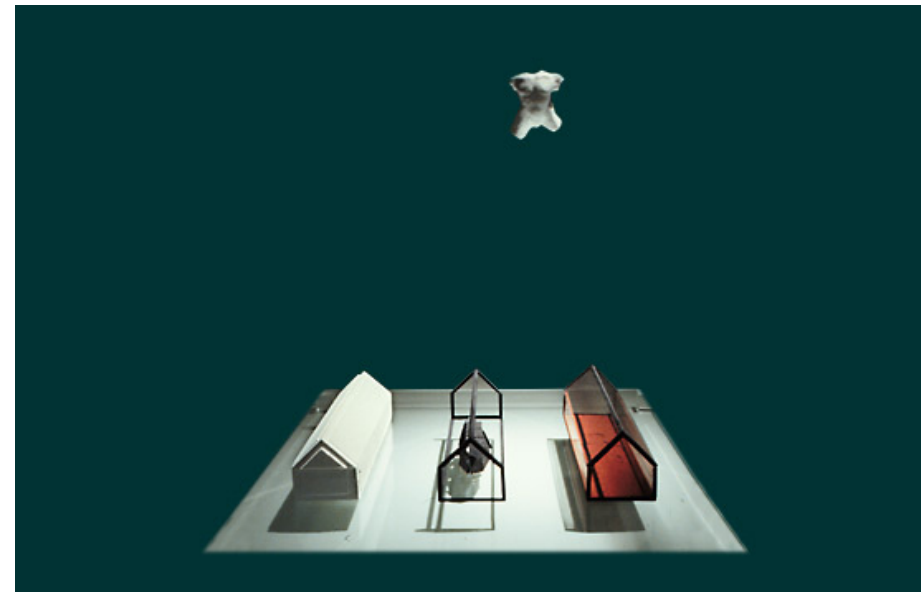
Koruni toimii ikkunana heikkouden näkemisessä. Arvokkuus on haavoittuvuudessa. Oman elämän valta siihen mikä elämässä ylipäänsä on hallittavissa, on niillä, jotka pystyvät kohtaamaan heikkoutensa ja haavoittuvuutensa, nähden silti itsensä kauniina ja arvokkaana. Minusta tuntuu että oikeastaan monenkin nykykorun sanomaan liittyy ajatus inhimillisen haavoittuvuuden esiintuomisesta etäännyttävän arvokkuuden sijaan. Korulla taideteoksena on paljon potentiaalia arvomaailman kyseenalaistamisessa.

Jotkin Petteri Ikonen koruteosten nimistä viittaavat samoihin asioihin joita itse olen pohtinut, kuten ”Mielen tiloja”(1997) ja ”Suojatiloja”(1997). ”Koruteoksen tila on vartaloon ja mielen tila. Se voi olla suljettu, lasein rajattu tila, johon kokemusten uurteet ovat painautuneet. Suljettu yksityisyys, joka hiljenty kuuntelemaan nousevaa puhuria hengittäen varovasti pergamenttipölyn keskellä.”(Ikonen, 2004, s.136)

”Voimme rakentaa itsellemme suojatiloja, joilla irrottaudumme fyysisestä todellisuudesta. Ensimmäinen rajapinta ympäristöömme on vartalomme, jota manipuloimme esineiden (korut, vaatteet) ja kuvien (tatuointi, ihomaalaus) avulla. Samalla tavalla suojaamme kuolleen ruumiimme hautaamalla tai tuhkaamalla. Iglun, kodan ja haudan sisällä on ajatus ulkotilasta. Samoin kuin kädestä puristetusta savesta saan esiin käden idean, samoin vartalomme sisältä nousee esiin maailmamme idea.”(Sama) ”Koruesine mahdollistaa yksilölle myös minän sisäisten maailmojen kuvautumisen ja säilömis. Se voi toimia verhona, heijastuspintana tietoisien misän ja

olevan maailman välissä. Koru voi liittyä pyhän kokemiseen ja muistojen elävöitymiseen.”(Ikonen, 2004, s. 94)

Kuva: Petteri Ikonen, Mielen tiloja 1997

Materiaali inspiroi koruaiheeseen

Vanha satu, Adalmiinan helmi, kuvaa hyvin koruun liittyvää symboliikkaa. Sadussa ylpistynyt prinsessa hukkaa lampeen kruununsa ihaillessaan kuvaansa ja kruunun myötä helmen, joka on taian avulla pitänyt hänet kauniina ja rikkaana. Hän muuttuu köyhäksi ja jää metsään muistamatta kuka on. Mökin eukko ottaa hänet palvelukseensa. Tavallista työtä tehden, eukkoa auttaen tyttö löytää sisäisen kauneutensa. Sitten hänet löytää prinssi joka rakastuu häneen sellaisenaan. Näin tyttö pääsee palaamaan linnaan prinsessaksi.

Tilakiinnostukseni vuoksi, hain opiskelemaan sivuainetta Taikin lavastustaiteen koulutusohjelmaan. Olin aiemmin saanut teatteripukusuunnittelun koulutusohjelman lehtorin Marja Uusitalolta konsultointiapua osallistuessani pukusuunnittelijana Prinsessa Ruususen monitaiteelliseen musiikkiteatteriproduktioon. Olen aina ommellut itselleni kotona vaatteita ja tehnyt koruja. Myös taik:issa tein posliinisia koruja lasikoruteokseni ideointiaikaan. Näin suhteeni vaatteisiin ja koruihin toi teokseni muodoksi korun. Lasi materiaalina on kiehtova, koska siinä on läpikuultavuudessaan tila mukana. Tunteet ja tilanteet muodostavat mielessä tiloja joissa siirtyy eteenpäin oppimisen ja ymmärtämisen avulla.

Inspiroidun työskennellessäni ja saan ideoita helposti materiaalista. Sekä keramiikka että lasi ovat olleet kiehtovia ja monipuolisia käsitellä. Olen tehnyt molemmista materiaaleista veistoksia ja teoksia, joissa on usein ollut tila osana teosta. Myös esinesuunnittelussa olen tuntenut tyydytystä työskennellessäni materiaalin kanssa. Ideoidessani ja varioidessani siitä esineitä joissa oman kädenjälkeni näkyminen on ollut minulle tärkeää.

Tunteet ja tunnelmat toimivat inspiraation lähteenä. Niin myös luonto, sen materiaalit värit, muodot ja tunnelmat. Olen tutkinut töissäni paljon valon yhdistämistä materiaaliin. Lasissa on materiaalina itsessään paljon valoon liittyvää tunnelmaa. Lasi kimaltaa valossa ja pimeään tullessa se on ensimmäinen esine joka katoaa näkyvistä. Lasi näyttää varjossaankin valon väreilyn, heijastaen sen takaisin ympäristöönsä veden lailla.

Lasikorun vesimäisyydessä ja kirkkaudessa on jotakin eteeristä ja selkeää sen omituisista muodoista huolimatta. Vähän niin kuin itku joka tuo puhdistavaa tunnetta. Lasi on lähellä luonnon materiaaleja kuten jää tai vesi, ja muistuttaa

erehdyttävästi myös vuorikristallia. Puhallettu lasi on luonnonomainen, sillä siinä ei näy käden työstön jälki. Peittämisen sijaan koru paljastaa, se on suoja sekä hyvässä että pahassa. Korun lasinen pinta peilaa maailmaa.

Idea opinnäytetyöhöni varmistui Kashushi Nagadan Matery Art -kurssilla, jossa ideoitiin teoksia materiaalilähtöisesti. Ajatuksena oli, mitä materiaali tuo lisää teokseen. Muovasin kurssilla juomalaseja uudelleen, sulattaen ja vääristäen muotoa kuvastamaan käyttäjänsä tunnetilaa.

Lasit sommiteltuna pöydälle kertoisivat käyttäjiensä (perheenjäsenten tai juhlijoiden) suhteista toisiinsa. Koru on esineenä kommunikoiva ja lähempänä kehoa ja tunteita, siksi mieleen palasi lasinen koru joka olisi käyttäjälleen liian suuri, painava ja vaarallinen.

Kuten juomalasiteosideassa, tämäkin esine kertoisi käyttäjästäan kuvaten tunteita. Monet tunteet painavat rintaa koruni lailla. ”Suru, viha ja pelko voivat tuntua möykkynä rinnassa.” (Malinen, 2005, s.20)

Kuva: Meri Oivo, Arvokuus
2010, Sarjasta Perintökoruja

Korun tekeminen

Ensimmäisen kerran kun idea lasisesta korusta tuli mieleeni, ajattelin slumpaustekniikkaa. Piirsin luonnoksen, jossa muotin päälle sulatettu levymäinen lasinen koru mukailee rintakehän ja selän muotoja näkymättömän kuoren lailla. Lasinpuhallus tuntui kuitenkin heti oikeammalta toteutustavalta, sillä ajatus ilmasta korun sisällä ja puhalletun muodon runsaudesta sopi paremmin ajatuksiini korun takana. Muotona ajattelin jotakin joka ajatuksia kuvaavaa. Ajattelin kaulan ympärillä olevaa, isoa pilvimäistä, lasilla rajattua tilaa joka voisi kuvata jotakin vaikeata tunnetta tai puhumattomuutta. Lukkiutunut kehonkieltä. Väritön, kirkas lasi tekee näkymättömän näkyväksi. Se on samalla läpinäkyvydessään olematon, kuin ajatus.

Ennen puhaltamista hahmottelin itselleni korun mahdollista muotoa savesta. Savi on kuitenkin niin eri oloinen materiaali kuin lasi, etten saanut sillä aiheeseen kosketusta. Lasi on minulle sen verran haastavasti hallittava, että jos olisin aiemmin yrittänyt selvittää muotoa irti tekoprosessista, en olisi välttämättä saanut materiaalista irti sen tarjoamia mahdollisuuksia ilmaisussa. Liian miettimisen sijaan kokeilu vie ideaa kivuttomammin eteenpäin kuin jo ennen tekemistä tapahtuva loputon suunnittelu. Se tuo paineita itse tekemiselle ja lisää onnistumisen odotusta. Se on häirinnyt uppoutumistani prosessiin.

Lasin nopea työstäminen yhden tai kahden assistentin kanssa opetti minulle läsnäoloa sen kautta, ettei työtä tehdessä ollut aikaa keskittyä kontrolloiviin tai sellaisiin itseä mitätöiviin ajatuksiin, jotka yksin työskennellessä niin helposti häiritsevät. Oli saatava koru valmiiksi ennen kuin lasi jäähtyessään poksahuttaa rikki. En ehtinyt arvostella tehdessä. Kiire madalsi paljon itsekritiikkiä. Kokeilulöydöksiä katsoessa tuli ideoita siitä, mihin suuntaan voisin seuraavassa kokeilussa muotoa viedä. Myös tätä työtä tehdessäni olen harjoitellut sen ymmärtämistä, että eteneminen koostuu aina pienistä askelista.

Tein avustajien kanssa muotin omasta ylävartalostani, koska halusin lasikorun koostuvan panssarimaisesti yhdestä tai useammasta suuremmasta kappaleesta, jotka istuvat kaulalle ja niskalle. Kolme monistamaani muottia ovat maalauksellisen näköisiä sen jälkeen kun kaulan ja rintakehän pinta on mustunut, haurastunut ja lohkeillut. Oma ääni on jäänyt kaulalle. Korusta jää iholle jälki, joka haurastuttaa kantajansa rintaa. Koru peittää haurastumat.

Ensimmäisen kokeilun tein viemällä muotin kaulalle lasipostin, johon olin kerännyt muutaman kerran lasia. Puhalsin muotin päällä ilmaa lasin sisään. Muotoilin ja venytin lasikuplaa kaulan ympärille pihdeillä. Sitten kokeilin narumaista muotoa, ohutta ja paksua. Näistä koruista tuli kuin linnunpesiä tai tuulenpesiä. Paksummasta rengasmaisesta korusta tulee mieleen Kööpenhaminan museossa näkemäni tiukat ja raskaat kaulakorut.

Koska lasi jäähtyi muotilla niin nopeasti, oli hankala saada muotoon runsautta. Siksi aloin tehdä enemmän muotoja valmiiksi pillin päähän ennen kaulalle viemistä. Isoa, epäsäännöllistä työtä oli vaikea lämmittää koko matkalta. Se oli myös hankala käsitellä. Kuumuusero kasvoi liian suureksi. Moni aikaa viennyt kokeilu pirstoutui juuri uuniin laitettaessa. Aloin tehdä kahta aihiota yhtä aikaa, joista toista pidettiin samaan aikaan lämpimänä toista työstäessäni. Sitten yhdistimme kuumat lasit kahden pillin päässä toisiinsa ja veimme kipsimuotille, missä muotoilin kaasuliekien avulla sen mitä vielä ehdin. Huomasin useimmiten työskenteleväni kaulan etupuolella, korun etuosalla, vaikka olin ideassani pitänyt niskaosaa vähintään yhtä tärkeänä.

Lasi piti lämmittää ennen muotille viemistä hyvin kuumaksi, että se mukailisi kaulan ja rinnan muotoa. Muodoista tuli valuneita ja pyöreitä. Pidin muodon yllätyksellisyydestä, sillä lasia oli vaikea kontrolloida, ja niinpä en koskaan tiennyt täysin etukäteen millainen korusta tulisi. Saadakseni enemmän kontrastia muotoihin tein etukäteen paloja jotka kuumensin uunissa uudestaan, ja poimin sieltä koruun. Siten sain tehtyä koruun pisaramuotoja, joiden valumisesta pidin kovasti. Etukäteen tehden sain aikaan monenlaisia muotoja, joiden yhteen sulaminen toi oman sattumanvaraisuutensa ja kerroksellisuutensa lasin valumissa. Sitä työhön hain. Jotkut koruistani muistuttivat hieman käsiä, siipiä tai kuusen oksia. Osa koruista on jääpuikkomaisia tai vaikuttaa pysäytetyltä vedeltä.

Vaikka työ onkin lasia jota ei voi koskea, näen siinä käsialaani. Lasiin mielletään yleensä viimeistelty muoto. Korujen luonnosmaisuus, aukot ja rikkonaiset kohdat korostavat työni takana olevaa ajatusta. Mielestäni koruista ei tullut oikeastaan toistaan valmiimpia, vain erilaisia ja kiinnostavia.

Jotta olisin saanut enemmän kontrastia korun muotoihin, olisin voinut liittää puhallettuun koruun osia jotka olisin kylmätyöstänyt. Muottityönä saisin lasiin käden jälkeä halutessani. Voisin yhdistää koruun myös lasin kiillot-

Kuva: Meri Oivo,
Perintökoruntekoa,
2010

tamattoman pinnan peittävyiden ja kiillotetulla pinnalla paljastamisen. Kylmätyöstö olisi mahdollistanut terävät kulmat ja skarpeiksi hiottu muodot kontrastiksi valulle, sulavalle ja kuumatyöstetyille muodolle. Voisin yhdistää koruun valuvaa, kontrolloimatonta muotoa ja hiottua hallittua, kahlittua muotoa. Osat voisi liittää vaikka lasiliimalla niin että liimaus saisi näkyä. Se olisi kuin itseen liitettyjä hiottuja suojakeinoja, jotka on väkisin liitetty ja laitettu tiettyyn muotoon (jotta se kelpaisi). Ne voisivat olla vihaisia muotoja, jotka on yritetty kahlita. Sitten olisivat ne vapaana ja hallitsemattomana valuvat muodot. Toisaalta juuri nekin osaavat ilmentää aggressiivisuutta, mikä liittyy valuvan muodon ristiriitaan, etenkin sen kovaan jähmettyneisyyteen. Koruni on ehkä yhden hetken, yhden tunteen kuvaus. Tunteiden syntyhetken, ulostuonnin hetken. Tai se voisi olla olemassaolon lasinen heijastus ihon

Minua kiehtovat korusi eniten valuvat ja rönkyilevät jääpuikko- ja pisaramuodot. Siksi, että lasin jähmettyminen kahlitsee virtaavan liikkeen ja valuvan muodon, tehden näin pyöreistäkin muodoista aggressiivisia ja pysäytettyjä. Häpeän tunteeseen liittyy voimakkaasti kangistava vaikutus. Se jähmettää ja pysäyttää liikkeen ja ilmaisuuden. ”Nähdessään vanhempinsa kielteiset, sanattomat viestit, lapsi tavallisesti pysähtyy tekemisessään ja painaa päänsä häpeissään alas. Hän uskoo aiheuttaneensa pettymystä ja häpeää omalla käytöksellään tai pelkällä olemuksellaan.” (Malinen, 2005 s.21) Jäänyt virtaus, vesi, elämän edellytys, eloisa puro. Pisaramuodot kuin kyyneläet jotka ovat jäätyneet painamaan kurkulle, rinnalle, kaulalle.

Oona Pekkola tutkii maisterintyössään ”Iholla” (2009) nautinnon tematiikan kautta korun suhdetta kehoon ja kehon mahdollisuuteen muokata korua jo valmistusprosessissa. ”Performatiivinen taide tekee näkyväksi tekijänsä kehollisuuden (Sederholm 2004, 78), niin tekevät myös käsitteelliset koruni. Sokerimassaan jääneet kehonpainaumat kertovat kehon osallistuneen työstämiseen fyysisesti.” (Pekkola, 2009, s.61) ”Elimet-koru (64) on syntynyt kirjaimellisesti kehossa. Nuo pienet mytyt ovat muovautuneet kaulakuopassa olkapään, rintakehän ja kaulan liikkeen vaikutuksesta.” (Pekkola, 2009 s. 67) ”Kehomuistilla on tärkeä osa myös katsojan ja koruni vuorovaikutuksessa. Vaikkei varsinainen korujen tekeminen tapahtunut yleisön edessä, katsojan on mahdollista tavoittaa häviävien korujen-sarjan pysähtyneenä esitetyt liikkeet omien kokemustensa avulla ja ymmärtää niiden merkitystä korua muodostavana elementtinä.” (Sama)

En ajatellut lasisten korujeni olevan performatiivisia, ajatus on silti mielen-

kiintoinen, sillä lasin työstämiseen liittyy myös omaa symboliikkaansa, joka sopii ajatuksiin koruni takana. Lasi työstettäessä on sulaa ja kuumaa ja kaunistavaa kuin liekki. Siinä on valo sisällä, joka jatkaa olemista toisessa kylmemmässä muodossa lasin ollessa ”valmis”. Työstöprosessista on jäljellä rintakehämuotit, jotka voisi ottaa osaksi työn esillepanoa. Korun materiaali on vaikeasti hallittava ja työstettävä, kuin myös tunteet joita se esittääkin.

Elli Hukkan maisterityön näyttely ”Puettavia kertomuksia” oli esillä Johan S. Galleriassa oli 25.2.-12.2. Korujen niminä oli mm. ”sisälmykset”, ”Maan kerroksia”, ”kypärä”, ”hyödytön haarniska” ja ”olkapäälle asettuva paino”. Hän pohtii korun ja vaateen välistä rajaa ja suhdetta. Hänen korunsa muistutti minun mielestäni karttaa, maastoa tai jotakin suurta pintaa. Hyvin kaukaa tai oikein läheltä katsottuna. Maata, sammalta tai merta. Koruissa kangas on materiaalina lämmin. Sitä korostaa kankaan struktuurin rosoisuus. Koska korun tasainen pinta kostuu viereen ommelluista kankaan reunoista, se muodostaa pinnan, jossa värit syvenivät entisestään. Värit ja pinnan tekstu-

Kuva: Elli Hukka, 2012, Puettavia koruja

uri tukivat vaikutelmaa merestä ja luonnon materiaaleista. Kangaspalojen tiiviiksi ommeltu massa teki korujen olemuksesta jähmeän, mikä puolestaan muistutti omien lasikorujen olemusta. Muotokielessä oli myös jotain samaa: jähmeää, valuvaa, luonnon muotoja ja jotakin sisäelimiä muistuttavaa. Nimet kertoivat myös suojasta ja painosta. En itse ajatellut koruissa viestittävää elimellisyyttä, mutta lasi materiaalina vei muotoa siihen suuntaan. On mielenkiintoista huomata, Elli Hukan korujen nimien viittaavan samoihin asioihin, joita itse pohdin työssäni. Koru ja vaatteet saavat kehokontaktinsa kautta pohtimaan näitä asioita. Myös Pekkolan korun nimi on ”elimet”.

Mieleeni nousi laittaa jonkin kimpaleen sisälle juova tai epämääräinen kiehkura mustaa, harmaata tai punaista väriä, kuin jokin häiritsevä roska tai lika. Laitoin pisaran sisälle palan punaista lasia. Se tuli tippuvan pisaran sisään kuin teräväksi piikiksi, vastakohtana pisaran pyöreälle muodolle. Vihasen oloinen, verisuonta muistuttava piikki teki mielestäni vahvan jännitteen kappaleeseen. Tein yhden pisarakorun tätä ajatusta käyttäen. Joistakin koruista tuli hyvin elimellisen näköisiä muodoiltaan. Niiden muodoista tulee mieleen jänneet ja sisäelimet. Yksi muistutti keuhkoja, toinen kylkiluita tai ties mitä epämääräistä. Kirkas lasi on kliinistä, kaukana ihmisvartalosta olemukseltaan. Elinten muodot ovat myös niitä asioita, jotka ovat ihon alla piilossa ja ovat järkyttäviä, hämmentäviä tai häpeällisiä aivan kuten ikävät tunteetkin voivat olla. Siksi kömpelöt muodot sopivat mielestäni ideaan. Korussani lasin läpikuultavuus ja kiillot saavat lasin muodot sekavammiksi kuin jos samat muodot olisivat esimerkiksi keramiikasta, jonka pinnan valo pääsisi selkeästi näyttämään. Piilotetut, painoa aiheuttaneet tunteet paljastuvat ja muuttuvat aineettoman läpikuultaviksi, valon kauniiksi leikiksi. Mikään muu ei loppujen lopuksi ollutkaan vaarallista kuin se, ettei niitä tunteita muka saisi kuulla, etteivät ne saisi olla olemassa.

Lasin läpikuultava pinta symboloi jonkinlaista ”tunneihoa”, joka ei meinaa päästää läpi tiiviin pinnan pyrkiviä tunteita. Olisi edelleen kiinnostavaa jatkaa variaatioiden tekemistä korun muodoissa. Voisin liittää koruun kylmätyöstettyjä palasia ihoa vasten niin, että lasin katkaisupinta tulee kuin imukuppina ihoa vasten. Se olisi rinnan muodon malliin sopivasti leikattu kupumainen kappale, joka vaikuttaisi tulevan ihon alta, kehon sisältä. Jälkikäteen mietin vielä, olisiko pitänyt liioitella korun raskautta, tehdä siitä ohuempi, enemmän ilmaa sisään... Krakleeraamalla oisin voinu saada vielä enemmän haurauden tunneta koruun...

Ajatuksia lasikorun lukosta

Lukko sanana on tärkeä, koska se voi kuvastaa myös henkistä lukkoa. Se on korun osa joka estää korua putoamasta kaulalta tai ranteesta, ja siten rikkoutumasta tai häviämästä. Se on myös osa jonka avulla korun saa ylipäänsä kaulaan.

Ensimmäinen mielikuva korusta ei sisältänyt lukkoa, sillä kaulan ympärillä olevan lasisen pilven määrittelemisen koruksi ei tuntunut tärkeältä. Kun aloitin ideastani puhumisen, verbalisoiminen toi korun idean. Olisin toki voinut tehdä korun myös ilman lukkoa, jolloin sen ei olisi tarvinnut olla niin selkeästi koru. Halusin kuitenkin, että veistos voidaan laittaa kaulaan esimerkiksi jotta se voidaan kuvata iholla. Aluksi ajattelin tehdä metallisen lukon, jolla saa panssarimaisen korun auki. Se olisi sopinut viestittämään ajatusta kahleesta. Mietin myös että liittäisin keraamisen veistoksen kaulaan. Silloin olisin voinut tehdä yksiosaisen korun, koska olisin voinut kiinnittää veistoksen pään vasta kun koru olisi ensin pujotettu kaulaan. Jotkin koruistani ovat veistosmaisempia, sillä niissä ei ole lukkoa eikä niitä saa kaulaan. Ne herättävät ehkä myös häiritsevän ajatuksen kun ei voi pukea kaulaan.

Metalliosilla olisin voinut myös merkata jotakin likaa joka on jäänyt jumiin korun sisään. Se olisi voinut olla lukon pidike, joka menee lasin sisässä ja tulee ulos lukkokohdasta. Ehkä ompelukiinnostukseni vuoksi päädyin kuitenkin tekemään koruun kierrätyskankaista solmun. Lukoksi ajattelin, että siinä olisi ajan kerrostumia. Kun vaatteita, joita olisi käytetty ja niissä näkyisi päivien ajan kulku. Rispaantuneissa, kerroksittain, limittäin menevissä kankaissa, puun vuosirenkaiden lailla, hienoa ja huonoa kerroksittain. Niissä ilmenisi päivien muistoja. Siirtymää läpikuultavista kankaista lasiin.

Lasissa ei näy ajan kulu. Se näyttää satoja vuosia samalta. Lasi on yksi vanhimmista käytetyistä materiaaleista ja se on edustettuna hyvin selvästi historiallisissa museoissa niiden harvojen säilyneiden esineiden joukossa. Kööpenhaminan museossa oli tuhansia vuosia vanhoja haudoista löytyneitä lasiesineitä. Ne näyttivät edelleen kirkkailta ja läpikuultavilta, mutta omasivat toki särkymiä. Pehmeä kangas kuluu hiljalleen ajan kanssa. Lasi taas särkyy hetkessä, mutta ei kulu.

Ajattelin lukon kiinnitetyksi ja kiedotuksi osittain lasin päälle, peittämään

ja suojaamaan. Kuin joku side. Pehmittämään, estämään särkymästä. Lukon kangas ja sen päättelemättömät purkautumat voisivat mennä lasin ilmatilan sisään tukkien sitä ja estämään läpinäkyvyyttä osin korun sisällä, osin pinnassa. Kangas mahdollistaisi myös palasten liittämisen koruun. Lasisia pisaroita voisi solmia roikkumaan, kuin kyyneleet, jotka eivät pääse tippumaan ja särkymään.

Vaatteet ja korut liittyvät ihmisyydessä oman epätäydellisyyden peittämisen lisäksi sen piilottamiseen, muokkaamiseen, täydentämiseen. Myös kommunikointiin: sen näyttämiseen mitä haluaa muiden näkevän. Tunnen monesti uusien esineiden ja vaatteiden hankkimisen haluna uudistua ulkoisesti.

Lukkarisen väitöskirjassa(2008) pohditaan materiaalin merkityksiä ja Lukkarinen on käsitellyt samoja asioita kuin mitä itse mietin kun suunnittelin ottavani lukon materiaaliksi kierrätetyn kankaan. Työskennellessään kierrätyskankaiden parissa Tekstiilitaiteilija Leena Lukkarista kiinnostaa kankaan elämänkaaren tarinan ottaminen mukaan oleellisena osana teostensa sisältöä.

“Kierrätetty tekstiilimateriaali sisältää niin materiaaliin, kankaan tekotapaan, kulttuurisiin merkityksiin kuin henkilökohtaiseen elämäkertaan liittyviä dokumentaarisia aineksia”(Lukkarinen, 2008, s. 90). “Syntyy vuoropuhelu kankaiden aikaisemman ja uuden käytön välillä.”(sama). “Vanha, kulunut tekstiilimateriaali teoksissani viestii myös ajan kulumisesta. Aine kuluu, menee ajan myötä rikki ja lopulta hajoaa.”(Sama).

Omassa työssäni olen ajatellut kankaiden voivan viittata ihmiskehon kuluvaan ja katoavaan olemukseen. Esihistorialliset museot ovat täynnä kauhtuneita vanhoja kankaita ja ihmisluurankoja, sekä lähes alkuperäisinä säilyneitä lasiesineitä ja koruja. Lasi näyttää luonnon muovaamalta, ei ihmiskäden. Kerrostuneesti liitetyt kankaat ajattelen kuvaamaan ajankulua puiden vuosirenkaiden tavoin.

Lukkarisen mukaan materiaalin voi liittää myös naiseuteen ja kehollisuuteen, niin että tekstiili rinnastuu naisen kehoon ja siihen asetettuihin vaatimuksiin kuten puhdas, rypytytön, ehjä. Miehet ovat kautta aikojen käyttäneet koruja, joiden symboliset merkitykset liittyvät samalla tavalla miehiin kuin naisiin (niin kuin tunteet). Minunkaan koruni ei tarvitse mielestäni olla teos joka avautuisi vain naiselle. Lasi on kovuudessaan ehkä materiaalina enemmän maskuliinista. Tunteiden ulos tuomista pidetään helposti feminiinisenä

asiana, järkeä maskuliinisempänä. Heikkouksina pidetyt asiat kuten tunteen purkaukset jotka eivät liity järkeilyyn, kuuluisi silti selvittää järjellä, tai ainakin pitää kurissa. Olen tehnyt korun henkilökohtaisesta näkökulmastani käsin ja naiseus liittyy sitä kautta koruuni. Olen tehnyt lasikoruja tutkien omaa ilmaisuani ja sen esteitä. Olen monesti tuntenut kiltin tytön roolin painolastina ilmaisussani. Herkkyyys, josta töistäni useimmiten kuulen, tuntuu välillä omasta mielestäni johtuvan myös varovaisuudesta.

Olen aina pohtinut teoksissani käyttämäni materiaalien merkityksiä. Kun mietin omaa tapaani analysoida, tulee mieleen, että olenko estänyt sillä toisinaan ilmaisemasta itseäni vapaammin tai intuitiivisemmin. Ehkä olisi välillä parempi analysoida vasta jälkepäin joitakin valintoja, ja antaa itselle enemmän tilaa tekovaiheessa.

Luonnossa kaikki on niin sopivaa ja istuu kohdalleen. siellä myös sattumanvarainen on aina löytänyt oikean paikkansa. Kunpa ihmisellekin olisi helpompi ymmärtää, että riittää sellaisenaan. Että on itsenään yhtä kaunis, ja sellaisenaan täydellinen, niin kuin luontokin. Etenkin vapaasti puhalletussa lasissa on materiaalina luonnon sulavuutta sen sattumanvaraisuudessa, sen vesi- ja jäänkaltaisuudessa. Materiaalin luonnonomaisuuden kautta koru on kuin itsestään syntynyt. Se on yhtä käsin koskettamaton kuin tunteet. Kun tein taideteoksen joka kuvastaa tunteita, niin jostain syystä minulla oli sellainen mielikuva, ettei se saisikaan näyttää tehdyiltä.

Toisaalta, voisihan lukko-osa olla nimenomaan ihan tehdyinkin näköinen, kontrastiksi lasille. Lukko-osio voi olla hallitsemattoman korun muodon vangitseva osio joka yrittää kontrolloida, pitää kurissa, pitää kiinni kaulalla. Se voisi olla liitettynä tökerönä yrityksenä, joka toisi inhimillisen, virheellisen käden jäljen. Siihen arvossa pidettyyn, ja olemukseltaan kosketuksen ulottumattomissa olevaan lasiin. Se voisi olla yritys peittää ja piilottaa (muhkurainen lasin muoto näkyy kankaan alta, kangas repeilee, ei onnistu peittämään). Kangas voi korussa pehmittää, pyydellä anteeksi ja suojata. Kankaan,

lämpimän, peittävän ja olevan alta muotoutuu lasista outo tunteenpurkaus. Läpikuultavuudessaan ajatuksen omainen, kovuudessaan ja kiiltävyydeltään taipumaton. Sellainen jota ei voi sulkea pois tai estää olemasta. Kuin tunteet, jotka tulevat usein väärässä paikassa, hävettävänä, lupaa kysymättä. Tukahduttaminen on mahdollista mutta väkivaltaista. Se kostahtuu pahemmin taas jossain, kun tunteet yllättäen ilmoittavat itsestään. Niin kauan kunnes ne hyväksyy ja uskaltaa ottaa vastaan ja tuntea. Pehmeä kangas puolestaan mu-

kautuu ihoa vasten.

Kuva: Meri
Oivo, Sarjasta
Perintökoruja

Lasin ilmaisuvoimasta piilee paljon materiaalin ominaisuuksien symboliikassa

Tuhkimon lasikenkä kuvaa lasin symboliikkaa. Läpinäkyvyydessään se kuvastaa Tuhkimon aitoutta, vilpittömyyttä ja mutkattomuutta. Särkyvyydessään tilanteen taianomaisuutta, taian katoavuutta ja epätodellisuutta. Sitä, että keskiyöllä kaikki haihtuu kuin tuhka tuuleen, kuin ei olisi koskaan ollutkaan. Jäljelle jäi vain lasikenkä, muisto ja muistuma. Kaunis, läpinäkyvä lasikenkä kuvasti Tuhkimon unelmaa. Seisominen ja tanssiminen lasisen koron varassa kuvasti Tuhkimon sen iltaisen aseman mahdottomuutta. Että on vain pieni toivo toiveen toteutumisesta. Oli vaarallista, jos joku saa tietää, että hienona esiintyvä nainen onkin vain Tuhkimo.

Vaikkei lasia voikaan muovata käsin, siinä on materiaalina symboliikkansa vuoksi paljon ilmaisuvoimaa. Materiaalina lasi inspiroi taiteilijaa käyttämään sen symboliikkaa taideteoksessa. Esimerkiksi Maaria Wirkkalan läpikuultavat tikapuut, joita hän monesti käyttää installaatioissaan, sisältävät paljon symboliikkaa ohuine hauraine askelmineen. Vaikutelmaa korostaa tikapuista tilaan heijastuva varjo, joka on vahvemman oloinen kuin itse esine.

Myös Pekka Jylhä käyttää lasia paljon eläinaiheisissa installaatioissaan. Hänen töissään luonnon materiaalien oloinen lasi sopii saumattomasti hänen käyttämiensä täytettyjen eläinten rinnalle. Lasi antaa mahdollisuuden käsitellä aihetta monin tavoin kerroksellisesti paljastamalla valot ja varjot. Sen pinnan avulla on mahdollisuus peittää tai näyttää. Monessa lasiteoksessa lasi tuntuu markkeeraavan jotakin ajatuksenomaista tai jopa olematonta, joka rajataan lasilla näkyväksi. Lasi mahdollistaa läpikuultavuudessaan hienon tilan tunnun myös kolmiulotteiseen esineeseen tai installaatioon, jossa on tila ja sen sisään kätkeytyvä salaisuus, vähän niin kuin muistossakin. Lasin arvokkaat salaperäiset seinämät ovat kätkeneet sisäänsä aarteita, pienoismaailman, jota vain silmät pääsevät tutkimaan. Monet lasitaideteokset ovat kuvanveistoa muodon sisällä. Lasin sisällä olevat muodot ovat vangittuja omaan maailmaansa ja siksi niitä tarkastelee eri tavalla, etäämpää, kuin jotain salaisuutta. Irma Laukkanen luo töissään lasin

avulla unenomaisia tiloja. Myös Taru syrjäsen uni -työssä lasi rajaa tilan todellisuudestamme etäännyttävänä, kaukaisempana nukkuvan unitilana jota se hengittää. Lasi on etäännyttävä materiaali melkein mihin tahansa aiheeseen yhdistettynä. Etenkin kirkas lasi antaa työlle ajatuksenomaisen tunnun siitä, että esitettävä asia on kuin arvelu, muistuma tai heijastus jostakin.

Kuva: Irma Laukkanen, Deep Dream
1996,
glass, wood, roses

Kuva: Taru Syrjäsen, Uni 2006

Kuva: Pekka Jylhä, Sateenkaari 2006,
kristalli, täytetyt linnut, valo

Outi Turpeinen on lasi- ja installaatiotaiteilija. Hänen taiteensa edustaa uutta käsitetaiteellista taidekäsitteitä, joka sijoittuu nykytaiteen ja muotoilun välimaastoon. Hän tutkii väitöskirjassaan Merkityksellinen museoesine, toisista kulttuureista ja ajoista olevien museoesineiden valintaa, esillepanoa ja tarinoita. Hän käsittelee aihetta installaatioissaan. Hän pohtii voiko taide tuoda uusia merkityksiä kulttuurihistorialliseen museoon. Hän on tutkinut asiaa kolmessa teoksessaan joita hän analysoi väitöskirjassaan. "Fiktiiviset

museoesineeni ovat lasia. Olen työskennellyt monien eri lasitekniikoiden kanssa, mutta olennaista on että käytän sitä tekniikkaa, mikä kulloinkin soveltuu parhaiten teosideaani." (Turpeinen, 2005, 202) "Lasimateriaalin olemus on kiehtova, se on yhtä aikaa käsin kosketeltavissa ja läpikuultavaa. Lasissa näkyvän ja näkymättömän suhde on liukuva." (Sama) Turpeinen kirjoittaa käyttävänsä lasia "läpinäkyvänä materiaalina metaforisesti museoesineen ja siitä rakennettujen merkitysten kuvaajana".

Omassa työssäni käytän lasia samoin motiivein: ilmentämään raskaita, mutta näkymättömiä tunteita jotka vain aistii ilmapiirissä painostavana. "matkalla museoon vitriini rajaa matkalaukun fyysisen tilan ja merkitsee sen läpinäkyvän lasin reunoilla" (Turpeinen, 2005, s. 202). Samalla idealla olen pyrkinyt rajaamaan korun muodossa jotakin ajatuksenomaista tunnetilaa kaulan ympärille.

"Pääpaino tutkimuksessani on esineen ja museon suhteen tarkastelussa, merkitysten muodostumisen visuaalisissa välineissä. Visuaalisen pohdintani tarinakehikoksi olen ottanut menneisyyttä koskevan tulkintani suhteessa tähän päivään. Olen siis luonut tiloja, joissa tuon esille oman näkemykseni jostain valitusta menneisyyden ajasta museonäyttelyinä." (Turpeinen 2005, s. 160.). Turpeinen käyttää siis lasia symbolisesti siltana olevan esineen ja siitä nousevien ajatusten välille, niiden näkyväksi tekemiseksi muistuttamaan kyseessä olevan ei yksi todellisuus vaan näyttely suunnittelijan ja museovierailijan tulkinta, ajatus, vaihtoehto olevasta ja menneestä.

Turpeisella on myös kiinnostus tilaa ja kerrontaa kohtaan töissään. Kahdessa installaatioissaan hän käyttää näyttelijää lisäämään työn kerronnallista elementtiä.

Installaatiossaan "Vangittu kattaus" Turpeinen kuvasti esineiden merkitysten vangitsemista ja kahlitsemista. Hän vangitsi mielikuvaakin edustavaa lasia, materiaalina fyysisesti olevaisemman metallin sisälle. lasin käytetyt aiheet ja muodot

Kaisa Koivisto (Björn Wekström, 2003) kiteyttää mielestäni hyvin edellisiä pohdintoja: "Akryylia ja lasia yhdistää "puolimateriaalisuus", joka muodostaa sillan materiaalin ja ympäröivän todellisuuden välille."

Lasi inspiroi toisenlaisiin muotoihin kuin perinteinen kuvanveisto

Lasitaidekirjoja katsoessa huomaa, että lasi materiaalina inspiroi toisenlaisiin aiheisiin ja muotoihin kuin perinteinen kuvanveisto, joka tekee muodoista kosketeltavat, lämpimän materiaaliset ja fyysiset. Lasi optiikoinen tekee katsottavan mutta ei koskettavan, etäisemmän, henkiasioihin viittaavamman vaikutelman ja tulkinnan. Moni ruumiillinen aihe lasista tehtynä saa sisältönsä juuri muodon häilyväisyydestä, katoavuudesta ja ruumiittomuudesta. Sellaisesta, jota ei voi nähdä. Esimerkkinä tästä Kiki Smithin teos.

Kuva: Rebirth soul spirit, Kiki Smith

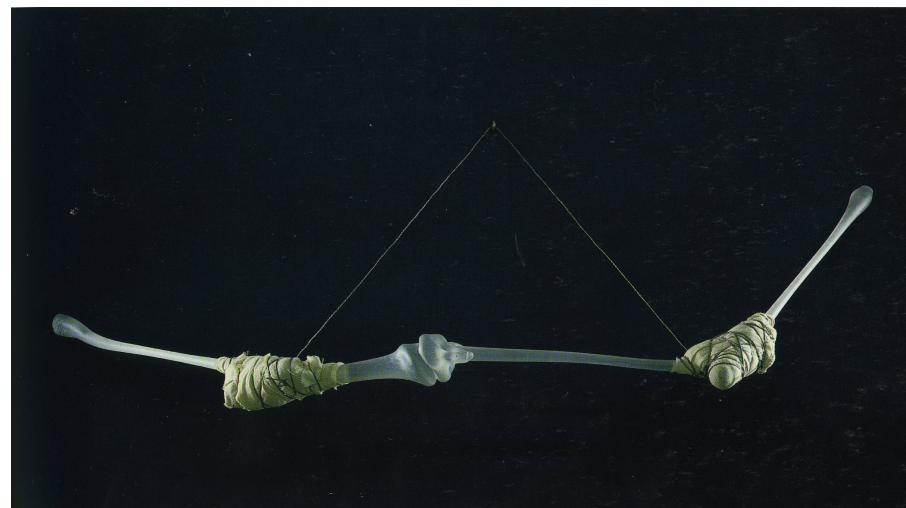
Vesiaiheet kuten kalat, simpukat ja uinti ovat lasitaiteessa yleisiä aiheita. Lasin nestemäisellä olemuksella huijataan ja leikitellään. Siinä missä valo piirtää monen veistoksen pinnan nähtäväksi, lasiveistos kaappaa valon sisäänsä, ottaen sen loisteen osaksi teosta. Lasiteokset ottavat läpinäkyvyydellään, optiikallaan ja heijastavalla pinnallaan kontaktia siihen tilaan missä ne ovat. Ehkä siksi lasiveistokset ovat monesti kuvattu ulkona luonnon keskellä. Itsekin kuvaan koruni ulkona, sillä se liittyy luonnol-

lisuusajatukseen, jota haen myös korussa takaa lasin ominaisuuksien vuoksi.

Bones -työssä (Michael Aschenbrenner) lasia on käytetty yhdessä kankaan kanssa. Materiaalin tuntu antaa lisää haurautta rikkiäisille luille. Ohut lanka jolla teos roikkuu, luo lisäjännitteen työhön. Hugh Wesler: Polyvitrified Huffian:illa on vitriinissä oleva, lintua muistuttava puhallettu lasityö. Siinä on käytetty lasin ontoutta valuvuutta ja terävyyttä. Se on esimerkki lasin orgaanisesta elimellisyyden tunnusta, jota on käytetty antamaan vaikutelma kuolleesta linnusta.

sibylle beretti:n Broter and sister 2005, työssä lasia on käytetty kuvaamaan jotain näkymätöntä, ehkä yhteistä muistojälkeä ja sen tuomaa sidettä, joka yhdistää sisaruksia. Tässä siteessä on mielenkiintoista sen yhdistyminen lasin haurauteen ja särkyvyyteen.

Kuva: Michael Aschenbrenner (b. 1949), United States
Bones from the Damaged Bone-
Series: R.V.N., 1980
Hot-worked glass, sandblasted;

Kuva: Sibylle Beretti, Brother and Sister 2005,
Fused pink and violet glass, fused
glass drops and threads of artificial
resin
(Coburger Glaspreis 2006, Klaus
Weschen Felder, s.253)

Taiteiden väliset rajat

Lähdin tekemään koruani ajatuksena lasinen, korun muotoinen veistos. En ajatellut työtäni osana korutaiteen jatkumoa. Halusin ilmaista ajatukseni korun merkityksiin liittyen. Koruni liittyy muotonsa vuoksi kuitenkin korutaiteeseen ja materiaalinsa pohjalta lasitaiteeseen. Molempien alojen keskusteluun liittyy pohdinta niiden paikasta taiteen kentässä. Ajatusten taidemaailman rajoista voisi ajatella liittyviksi myös koruni sanomaan. Epävarmuuden, oman tilan ja äänen löytämiseen lisäksi. Jos jo tekstiilitaiteen tai lasitaiteen yhteydestä nykytaiteen kenttään kiistellään niin paljon, niin ei ole ihme, että laulun tai tanssin liittäminen kuvataiteisiin on monesti melko vierasta kuvataiteilijoille. Rajauksiin liittyy ammattikuntien mustasukkaisuutta omaa reviiiriään kohtaan. Mutta silloin rajataan ja pienennetään nimenomaan omia luomisen mahdollisuuksia.

Lasitaiteesta lukiessa törmää usein keskusteluun siitä, voiko se olla nykytaidetta. Aihetta pitäisi katsoa tekijälähtöisesti. Riippuu täysin tekijästä, mistä lähtökohdista hän materiaaliaan työstää. Lasitaiteessa ja korutaiteessa on sikäli yhteneväistä ongelmaa, että se luo miellelyhtymän taiteesta, joka on tehty pelkästään materiaalin pohjalta, niin että taiteilijan vapaa ilmaisu jää toiseksi. Todellisuudessa näissä taiteen muodoissa pohditaan nykytaiteen tavoin paljon nimenomaan sisällöllisiä merkityksiä. Kirjassa Finnish Glass Art 2000-2005 on sekaisin lasimuotoilua ja taidetta. On tietysti mielenkiintoista nähdä kokonaisuudessa minkälaista lasia tehdään Suomessa, mutta toisaalta sellaiseen kirjaan liitetyt taideteokset jäävät helposti sisällöltään tekniikan ja materiaalin pohtimisen varjoon. Kirjassa on nimenomaan muotoiluesineitä, joita tehdään tehtaassa sarjatuotantona kirjan nimen, lasitaide, -nimikkeen alla. Varsinaiset lasitaideteokset liitetään monesti sellaiseen yhteyteen. Herää kysymys voiko sarjatuotantoesineitä nimittää lasitaiteeksi? Jos voi, lasia materiaalina käyttäneitä taideteoksia voisi ehkä nimittää eri termillä. Lasitaide sanana ei kerro välttämättä taiteesta vaan lasin työstämisen taidosta, ja nimikkeen alla olevat taide-esineet tulevat helposti tarkastelluiksi materiaalin, ei aiheen sisällön puolesta.

Lopuksi

Menin Erasmus-vaihtoon Firenzen taideakatemiaan, jossa opiskelin klassista kuvanveistoa ja piirustusta. Italian vapautuneessa ilmapiirissä ja kauempana totutuista kuvioista sain tilaa oman äänen kuulemiselle. Kun on tottunut mitätöimään itseään, tuntuu helposti tärkeämmältä tehdä jotakin merkittävää toiselle, jolloin tekemiseen liittyy suuri riskiä. Italiassa tuli itsestään lisää iloa ja ilmaisuakin myös lauluuni, koska sain välimatkaa niihin tekijöihin, joita varten olen yrittänyt onnistua. Sain Italiassa lisää niitä asioita joita korua tehdessäni ja Oriveden koulutuksesta etsin (läsnäoloa, iloa, itseilmaisun vapautta).

Jäin italiaan myös työharjoitteluun, jossa päädyin tekemään piirustuksistani kuvaten animaatiokokeiluja. Sain idean videosta myös koruuni liittyen, ja haluaisin jatkaa aihetta muovailen savesta veistosta, jonka kaulassa ja kehossa liikkuisi myös koruja lasinpalasista ja muista materiaaleista. Ainakin toistaiseksi liikkuva kuva voisi olla vastaus veistoksen pysähtyneisyyteen. Video mahdollistaisi myös leikittelyn eri materiaaleilla ja muodolla itselleni ominaiseen tapaan runsauttaakaan kaihtamatta. Liikkuvassa kuvanveistossa lasi voisi kommunikoida ”elävän”, muutoksessa olevan saven kanssa. Siinä voisi myös kuvata vettä ja jäätä, niiden liikettä ja pysähtyneisyyttä.

Kirjoitusprosessin aikana ja lopputyötä miettiessä olen oppinut pitämään enemmän arvossa omaa sanottavaani ja sen myötä olen löytänyt kommunikoinnin. Se antaa päämäärää ja inspiraatiota työskentelylle. Uskaltaessani viimein pysähtyä tekstini ääreen, huomaan, että suhtaudun ajatuksiini paljon lempeämmin. Itselle oppiminen suopeammaksi on antanut energiaa viedä opinnäytetyöni loppuun.

Lähteet:

- Björn Wekström
Toimittaneet Wekström, Björn, Aav Marianne, Viljanen Eeva
Designmuseo 2003
Art-Print Oy,
Helsinki 2003
- Hellsten, Tommy, Saat sen mistä luovut
9. taskukirjapainos
Tommy Hellsten ja Kirjapaja, Helsinki 2005
Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007
- Hukka Elli, Dressing Stories – puettavia kertomuksia 2012
Näyttelykutsu, Galleria Johan S.
Aalto-yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Muotoilun laitos
Taideteollisen muotoilun koulutusohjelma
- Ikonen Petteri, Arjen Trilogia
Kymenlaakson ammatikorkeakoulu julkaisuja D Nro 2
Kymenlaakson ammattikorkeakoulun graafiset palvelut 2004
- Lukkarinen Leena, Kierrätysmateriaalin käyttö nykytekstiilitaiteessa
Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A87
Helsinki
Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 2008
- Malinen, Ben
Häpeän monet kasvot
2. painos
Ben Malinen ja Kirjapaja, Helsinki 2005
Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007
- Turpeinen Outi, Merkityksellinen museoesine
Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A63
Tammer-Paino Oy
Tampere 2005

Kuvalähteet:

- Coburger Glaspreis 2006
Toimittanut Felder Weschen, Klaus
Julkaisija: Kataloge der Kunstsammlungen der Veste Copurg 2006
- Contemporary glass, Susanne K Franz 1989, K
Kustantaja: N. Abrams, Harry
Japani
- Suomen lasi elää 6
Julkaisija: Suomen lasimuseo, Riihimäki 2010
Kariston Kirjapaino Oy
Hämeenlinna
- Internet lähteet (sisältää myös intrnetistä löydetty kuvalähteet)
- Ikonen, Petteri, Mielen tiloja 1997, Helsingin Sanomat, Monet 4.1.2000, Verhottuja kuoria <http://www2.hs.fi/klik/arkisto/monet/ikonen/ikonen03a.html>, luettu 1.3.2012
- Jylhä Pekka, Sateenkaari 2006, Blogger, Taidetila, 16.11.2008, <http://taidetila.blogspot.com/2008/11/pekka-jylh.html>, (luettu 14.3.2012)
- Laukkanen Irma, Deep Dream 1996,
Ars Fennica
<http://www.arsfennica.fi/1997/lauk-en.html> Luettu 17.3.2012
- Leskinen, Esa, Fifi: Näkökulma: Taide pelastaa kilpailulta, Yhteiskunta 21.02.2012, Esa Leskinen esitti tämän puheen Suomen Mielenterveysseuran kansallisilla Mielipäivillä 2. helmikuuta 2012. <http://fifi.voima.fi/artikkeli/2012/helmikuu/nakokulma-taide-pelastaa-kilpailulta> Luettu 02.3.2012
- Smih, Kiki, Rebirth soul spirit,
<http://slychedelic.tumblr.com/post/6581993590/kiki-smith>, 16.6.2011 (luettu 15.3.2012)
- Syrjänen, Taru, Taidekeskus Purnu 2012 (luettu 30.3.2012)
<http://purnu.kaurakangas.fi/kesan-2010-taiteilijat/taru-syrjanen/>
- Opinnäytetyön ohjaaja: Kirsti Taiviola

Kuvat: Meri Oivo,
sarjasta
Perintökoruja 2010-2009

